WOORD VAN DE VOORZITTER

De tijd is daar om jullie allen een Gelukkig 2013 te wensen, zonder teveel zorgen en met flink veel geluk en hier en daar een mooie numismatische aanwinst.

Tijd voor enkele administratieve punten; allereerst heel veel dank aan allen die reeds hun lidgeld stortten; meer dan 30% heeft reeds betaald vóór het einde van het jaar !

Wie aan de redacteur een e-mail stuurt kan een overzicht bekomen van alle artikels verschenen in de Flash sinds 1997.
Wie graag de artikels van dit jaar (2012) met alle foto's in kleur wenst te ontvangen, stuurt een USB-stick (min. 4 GB) naar de redacteur tezamen met een briefje van 5€ (voor verpakking- en verzendingskosten). Per kerende ontvangt U een USB-stick met het gevraagde + het artikel "De medailles van de koningin Elisabethwedstrijd van België".

Artikels voor de Flash dienen geleverd te worden in WORD, lettertype Calibri 12 met de foto's niet vastgeklikt in de tekst of in een apart bestand. Doorsturen kan met het gratis programma Zeta-Uploader of met een USB-stick die U zo snel mogelijk wordt terugbezorgd.

De Fransen hebben in een gezamenlijke inspanning van verschillende musea hun medailles van de periode 1870-1930 vanonder het stof gehaald en stellen ze tentoon in Parijs, Lyon, Lille & Bordeaux.
De begeleidende catalogus "La médaille en France aux XIX et XX siècles – Au creux de la main" kost 39 € en is zijn geld meer dan waard.

Tot zover de laatste nieuwsjes !
Stefan De Lombaert

LE MOT DU PRESIDENT

Le moment est venu pour vous souhaiter tous un joyeux 2013, sans trop de soucis et avec beaucoup de bonheur et ici et là une excellente acquisition numismatique.

Tout premièrement un grand merci à tous ceux qui ont déjà payé leur contribution; plus de 30% des membres ont payés avant la fin de l'année!

Les membres qui envoient un courriel au rédacteur en chef peuvent obtenir une liste de tous les articles publiés dans le Flash depuis 1997.

Les personnes qui aimeraient recevoir les articles de cette année (2012) avec toutes les photos en couleur sont priés d'envoyer une clé USB (au moins 4 Gb) à l'éditeur, avec un billet de 5 € (pour les frais d'emballage et d'expédition). En retour, vous recevrez la clé USB contenant les articles en plus d'un article «Les médailles du Concours Reine Elisabeth de Belgique".

Les articles pour le Flash doivent être fournie en MS WORD, police Calibri 12 avec les photos non enfermés dans le texte ou dans un fichier séparé. Ils peuvent nous arriver en utilisant Zeta Uploader (soft gratuit) ou en envoyant une clé USB qui vous sera retournée aussi vite que possible.

Les Français ont entrepris un effort conjoint de plusieurs musées pour mettre en valeur leurs médailles de la période 1870-1930 et de les exposer à Paris, Lyon, Lille et Bordeaux. Le catalogue qui accompagne ces expositions; «La médaille en France aux XIX et XX siècles - Au creux de la main" coûte € 39 et vaut son argent.

Voilà pour les dernières nouvelles!
Stefan De Lombaert

AGLANE DE NIVELLES

Firmin De Smet

In 2006 bracht onze vereniging een speciaal nummer uit met als titel *Aglane de Nivelles 1912-1994*. Onder nummer 36 wordt een medaille vermeld met als titel *De Waalse Haan.* Die Waalse haan vonden we onlangs, dank zij de hulp van Didier Vanoverbeek van de Koninklijke Munt, terug in een ander stuk dat tot op heden nergens vermeld werd en dus ook niet in mijn catalogus. Bij te voegen dus in mijn catalogus uit 2006. Hierna de beschrijving:

Vz. COMMUNAUTE FRANCAISE DE BELGIQUE (bovenaan langs de rand)
In het veld de Waalse haan, staand op één poot, naar links.
Dus zonder de tekst onderaan: WALLONIE BRUXELLES
Getekend rechts langs de rand onder BELGIQUE het monogram: GA90.

Kz. –
Het embleem van de Internationale Franstalige gemeenschap. Dit embleem werd ontworpen door het grafische bureau "Verge, LeBel et associés" voor de top van Franstalige landen die van 2 tot 4 september 1987 in Quebec werd gehouden. Het embleem bestaat uit 5 gekleurde segmenten (rood, blauw, geel, groen en paars) die in een cirkel zijn geplaatst; deze segmenten geven de kleuren van de vlaggen van de Franstalige landen weer en symboliseren tevens de vijf continenten. Sindsdien is dit het logo en de vlag van de *Organisation Internationale de la Francophonie* (O.I.F).
Getekend onder de onderste gearceerde strook met zijn monogram: GA90.

1990, Koninklijke Munt, 80 mm, 283 gr., verguld tombak, 100 exemplaren.

Onderwerp
De Franstalige Gemeenschap van België *(Communauté française de Belgique)* is een van de drie gemeenschappen van België. Sinds 25 mei 2011 noemt zij zichzelf *Fédération Wallonie – Bruxelles.* Ze heeft Brussel als hoofdstad. Als beleidsorgaan heeft zij bevoegdheden op het gebied van cultuur, onderwijs, gezondheidszorg, sport en jeugdzorg in het Franse taalgebied en voor de Franstalige

inwoners van het tweetalige gebied Brussel – Hoofdstad. Het bevoegde gebied valt grotendeels samen met de gewesten Brussel en Wallonië, maar wordt vooral buiten België ten onrechte vaak gelijkgesteld met alleen Wallonië. De burgers van deze Frans Gemeenschap noemt men doorgaans "Franstalige Belgen" of "Franstaligen", maar soms ook Walen, wat zoals vermeld een foutieve en verwarrende benaming is.

Bibliografie

Koninklijke Munt van België, Fiche 820 / 491
J. Toussaint, n° 36
BMB 1990, n° 1 (de foto in deze catalogus toont de voorzijde van 491.2 = De Smet 36 en de keerzijde van 491.1 = De Smet 36)
De oorspronkelijke medaille 491.1 werd besteld door de Dienst Buitenlandse Betrekkingen van het Ministerie van het Waalse Gewest.

Met dank aan Didier Vanoverbeek van de Koninklijke Munt.
Nieuwe vondsten in verband met Aglane mogen steeds doorgegeven worden aan Firmin De Smet, Meivisstraat 14, 9310 Herdersem. ☎ 053/776703 of ✉ firmin.de.smet@telenet.be

FERNAND VANDERPLANCKE, ZIJN RECENT MEDAILLEWERK AANVULLING OP DE FLASH N° 16, 1-48 VAN 2012

Luc Vandamme

Geert Mesdagh, Marketing Coördinator van MAUQUOY® meldt ons het bestaan van een kalendermedaille met de titel “Moonscape”, in rood koper en met een Ø 95 mm. De naam “Moonscape” verwijst naar het water dat op de maan werd gevonden. De vinden deze medaille terug onder n° 99 in bovenvermeld artikel.

NIEUW VAN FERNAND VANDERPLANCKE

Vz. KOKSIJDE GOLF TER HILLE (bovenaan links langs de rand)
Een drietal golfspelers in volle Aktie.
Getekend onder de rechtse golfspeler met: FV

Kz. Blanco

2013, Mauquoy, 60 mm, brons.

De golfclub Koksijde Golf ter Hille is officieel open sinds zaterdag 8 september 2012. De club kreeg een (voorlopige) erkenning van de Vlaamse vereniging voor Golf en van de Koninklijke Belgische Golf Federatie. De definitieve erkenning volgt in dit voorjaar.
De Sportieve Commissie, die het sportief beleid gaat voeren, bestaat uit de volgende leden:
Captain: Philippe Beauduin
Vice Captain: Steven Decock
Junior Captain: Karl Van Nieuwkerke
Ladies Captain: Katrien Plasman-Lagrou
Meer info vind je op: www.koksijde.be of secretariaat@koksijdegolfterhille.be

MAUQUOY®

Industrieweg 12 ● BE-2280 Grobbendonk ● Belgium
T: +32 14 50 79 13 ● F: +32 14 51 78 81
E: geert.mesdagh@mauquoy.com ● www.mauquoy.com ● www.mauquoy-shop.com

RMS Titanic

www.medailles-paulhuybrechts.be

Uw partner voor uw volgende penning- of medaille-uitgifte! Als enig bedrijf in België brengen wij de traditionele handgegraveerde werkwijze en de meest moderne computertechnieken met elkaar in harmonie.

Wij vereeuwigen het cultureel erfgoed en belangrijke mijlpalen in kunstmedailles en bas-reliëfs in gegoten brons.
Wij garanderen de beste prijs/kwaliteit!
Tel. 016 23 22 95 – E-mail: medailles@telenet.be

MAUQUOY TOKEN COMPANY

Uit sympathie

Kalendermedaille 2013 : Apsara Angkor Wat (Paul Huybrechts)

Ontwerp: Paul Huybrechts
Materiaal: koper
Afwerking: brons gepatineerd met groene email
Formaat: Ø95mm
Dikte: ±10mm
Voorzijde: Apsara
Keerzijde : kalender van 2013 in reliëf
Verpakking: zwart fluwelen zakje

Dit klein kunstwerkje wordt in een **gelimiteerde oplage van 250 stuks** uitgebracht waarbij elk stuk **genummerd** wordt.
Bovendien wordt er ook steeds een **plexi staandertje** bijgeleverd alsook een **echtheidscertificaat** met meer uitleg over de afbeelding op de medaille.

Het ontwerp refereert naar **de Apsara**.
De kunstenaar zelf, Paul Huybrechts, omschrijft het als volgt:
"De Apsara is een vrouwelijke geest van wolken en water uit de Hindoe en Boeddhistische mythologie. Apsara's zijn van een bovennatuurlijke schoonheid, bedreven in de danskunst. Ze zijn terug te vinden

in de mooiste tempelcomplexen van Indochina. De Apsara op deze medaille danst voor de tempels van Angkor Wat in Cambodja, Wereld-Cultuur erfgoed van Unesco."

Kalendermedaille 2013 : Europa (Jan Keustermans)

Ontwerp: Jan Keustermans
Materiaal: koper
Afwerking: brons gepatineerd
Formaat: Ø95mm
Dikte: ±10mm
Voorzijde: interpretatie van Europa
Keerzijde : kalender van 2013 in reliëf
Verpakking: zwart fluwelen zakje

Dit klein kunstwerkje wordt in een **gelimiteerde oplage van 250** stuks uitgebracht waarbij elk stuk **genummerd** wordt.
Bovendien wordt er ook steeds een **plexi staandertje** bijgeleverd alsook een **echtheidscertificaat** met meer uitleg over de afbeelding op de medaille.

Het ontwerp refereert naar **Europa**.
De kunstenaar zelf, Jan Keustermans, omschrijft het als volgt:
"De twee figuren man en vrouw geven Zeus en Europa weer, gecomposeerd binnen een cirkel met armen en handen. Ze vormen een eenheid rond een centraal gegeven, hier dus andere meer decoratieve elementen. In contrast met de naaktheid van Europa de ritmische elementen zoals haar haar en de plooien van de drapering van de mantel van Zeus, die eindigt in de kop van de stier. Het geheel heeft een bewust zinnelijk allure eigen aan het thema."

Geert Mesdagh
Marketing Coördinator

MAUQUOY®

Industrieweg 12 ● BE-2280 Grobbendonk ● Belgium
T: +32 14 50 79 13 ● F: +32 14 51 78 81
E: geert.mesdagh@mauquoy.com ● www.mauquoy.com ● www.mauquoy-shop.com

1830-1839, DEUX LUXEMBOURG POUR LE PRIX D'UN.
OU LA SCISSION DU GRAND-DUCHÉ…

Première Partie

FRÉDÉRIC THIRY

Pour celui qui observe une carte de la Belgique, huit noms parmi les dix provinces actuelles semblent logiques. Des villes, duchés, comtés, principautés ont donné leurs noms à nos provinces. Mais deux provinces ont une particularité : celles de Luxembourg et de Limbourg. Elles tirent également leur appellation de villes et d'anciens duchés, à cette nuance près que ces villes se situent de nos jours… à l'extérieur du territoire provincial. La petite ville de Limbourg est actuellement dans la province de Liège et la ville de Luxembourg se trouve, quant à elle, dans un pays voisin, le grand-duché du même nom.
C'est une coïncidence qui rapproche ces deux provinces mais, même si le sujet de cet article se limitera au Luxembourg, on verra plus loin que les deux provinces, entre 1830 et 1839, ont eu un destin lié.

Des circonstances historiques ont séparé le Luxembourg en deux. La partie wallonne est allée à la Belgique (l'actuelle province de Luxembourg) et la partie germanophone est devenue indépendante (l'actuel grand-duché de Luxembourg).

Lors d'un discours prononcé en 2006 à l'occasion du 175e anniversaire du traité de Londres de 1831, le vice-Premier ministre luxembourgeois, Jean Asselborn, résume parfaitement les événements : « Partenaires révolutionnaires en 1830, les peuples belges et luxembourgeois visaient la séparation des Pays-Bas. Par un retournement de l'histoire, cette sécession allait conduire à une deuxième séparation, celle du Luxembourg et de la Belgique. »

1839 est une année de dénouement après huit années d'hésitation. C'est cette année qui sert de référence à l'indépendance du Luxembourg alors que la Belgique commémore la sienne par rapport à 1830. Et pourtant, il s'en est fallu de peu que cette indépendance ne soit commune. Deux Luxembourg pour le prix d'un, deux indépendances pour le prix d'une. Mais pourquoi y a-t-il deux Luxembourg ?

Retour en arrière et tentative d'explication.

À la chute de l'empire carolingien, le territoire des deux Luxembourg actuels est morcelé à l'infini. À partir du Xe siècle, des ensembles plus grands vont se former. C'est l'apparition des comtés de Bastogne, de Luxembourg, d'Arlon, puis plus tard de Bouillon, La Roche, Chiny, Vianden, Durbuy, … Ensuite, par une habile politique d'influence, par mariages, héritages et achats, les comtes de Luxembourg réalisent l'unification et parviennent au milieu du XIVe siècle à bâtir le duché de Luxembourg.

Gigot des Pays-Bas espagnols au monogramme AE couronné (1616 Brabant).
AE pour Albertvs et Elisabet, les archiducs Albert et Isabelle

En 1443, le duché perd son indépendance et passe à Philippe le bon, troisième duc de Bourgogne. Il devient donc possession bourguignonne et rejoint les provinces belges. À partir de ce moment, pendant presque quatre siècles, jusqu'au traité de Vienne de 1815, le Luxembourg et la Belgique auront un destin commun. En 1555, le duché passe aux mains de Charles-Quint qui l'intègre aux XVII provinces des Pays-Bas espagnols. Un peu plus tard, sous Philippe II, suite aux guerres qui déchirent

les Pays-Bas, les XVII provinces se scindent de fait en deux Etats; au nord, 7 provinces protestantes forment la république des Provinces-Unies, au sud, 10 provinces catholiques forment les Pays-Bas espagnols. Du fait de sa position géographique excentrée et étant entouré de régions solidement catholiques (Liège, Trêves, …), le Luxembourg ne participe pas à la guerre et reste logiquement espagnol. Philippe II rassemble ses provinces méridionales au profit de sa fille Isabelle qui épouse Albert d'Autriche. Les souverains prennent le titre d'archiducs et gouvernent les Pays-Bas comme entité séparée de l'Espagne. N'ayant pas d'héritier, les Pays-Bas retournent à l'Espagne. Gilbert Trausch, dans son livre *Le Luxembourg, émergence d'un Etat et d'une Nation*, imagine qu'avec une descendance des archiducs, un Etat belge serait apparu, sans Liège mais avec le Luxembourg.

En 1713, le duché passe aux Autrichiens en même temps que le reste des Pays-Bas espagnols. Le duché et la Belgique ont pratiquement les mêmes monnaies. La valeur des liards et doubles liards est identique. Seule la légende les distingue : d'un côté AD USUM DUCATUS LUXEMB. (en usage dans le duché de Luxembourg) et de l'autre AD USUM BELGII AUSTR. (en usage dans les Pays-Bas autrichiens). Cette différence n'existerait très probablement pas si le Luxembourg n'était pas séparé du reste des Pays-Bas autrichiens par les territoires de la principauté de Liège.

photos FT

Pendant la période autrichienne, que ce soit sous Marie-Thérèse, Joseph II, Léopold ou François II, en Belgique et dans le grand-duché circulent les mêmes modules: liard, double liard,... La légende est adaptée:
AD USUM DUCATUS LUXEMB. (exemple illustré : liard, 1757, frappé à Bruxelles, KM # 1).
AD USUM BELGII AUSTR. (exemple illustré : double liard, 1782, frappé à Bruxelles, KM # 31).

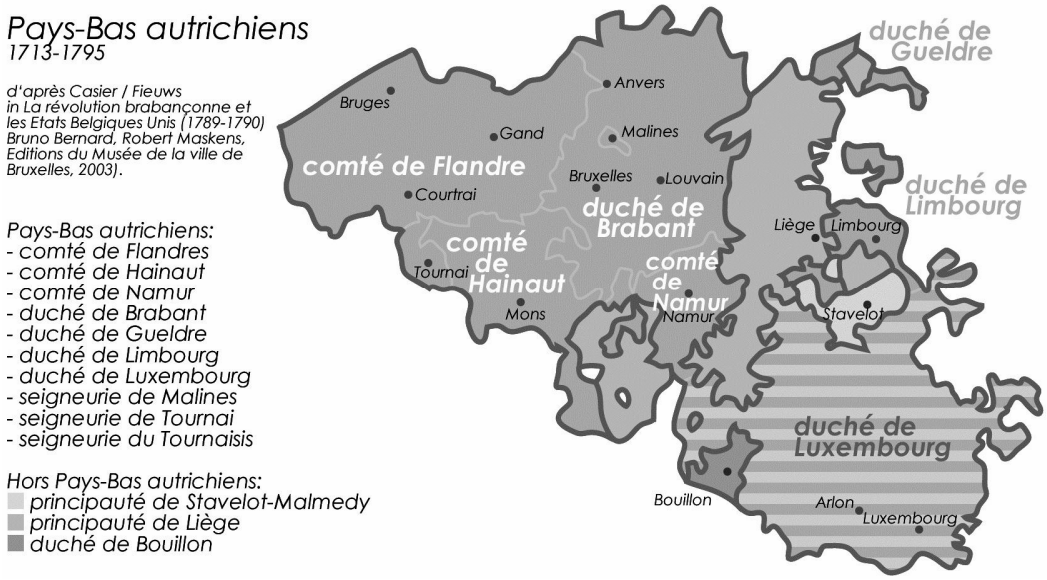

Notons pour la suite que dans tous les traités de l'époque, la dénomination de Pays-Bas espagnols ou autrichiens comprend le duché de Luxembourg. Durant la période autrichienne, le duché est administré par des Luxembourgeois et vit un siècle de paix jusqu'à la Révolution française. Avec les

Français, le changement est flagrant. En effet, une administration française est imposée. Les Hollandais feront de même plus tard en excluant, eux aussi, les Luxembourgeois des postes importants.

À partir du printemps 1789, l'ambiance révolutionnaire qui secoue la France a des répercussions dans les pays limitrophes. Cela se traduit en hiver de la même année par la révolution brabançonne aussi appelée révolution belgique. Cette révolution est fondamentalement différente puisqu'il s'agit plutôt d'une révolution réactionnaire, qui lutte contre un souverain progressiste mais autoritaire, Joseph II. Dans un premier temps, les provinces s'autoproclament indépendantes et le 11 janvier 1790, elles se confédèrent sous la dénomination d'Etats Belgiques Unis (sur les monnaies, FOEDERATI BELGII). Il s'agira d'une sorte de répétition ou d'une mini-révolution avant 1830. En effet, toute la Belgique actuelle ne suit pas le mouvement. Pendant que les provinces de Brabant, Hainaut, Flandre, Tournai, Malines, Anvers, Gueldre, Limbourg et Namur réclament leur indépendance, le duché de Luxembourg reste à l'écart. La principauté de Liège, celle de Stavelot-Malmédy et le duché de Bouillon qui, eux ne font pas partie des Pays-Bas autrichiens, n'y participent pas non plus.

Il est important de souligner que même si le Luxembourg reste largement fidèle aux Autrichiens (qui utilisent d'ailleurs sa citadelle comme base de repli), dans la symbolique de la révolution belgique de 1789-1790, sur les gravures, les médaillons et les cartes, le duché est considéré comme faisant partie de la Belgique. Rappelons que sous l'ancien régime, le qualificatif *belgique* désigne l'ensemble des Etats méridionaux des Pays-Bas, c'est-à-dire ceux qui dépendent de l'Autriche, y compris le Luxembourg. Ici aussi, la situation géographique du duché, physiquement séparé et éloigné des autres provinces belgiques par la principauté de Liège et le massif ardennais, entraîne une différence et explique, en partie du moins, une position plus attentiste.

photos FT

Double liard de la révolution brabançonne ou révolution belgique de 1790, frappé à Bruxelles (différent tête d'ange) et reprenant la symbolique du lion belgique brandissant le chapeau de la liberté au bout d'une pique (KM # 45).

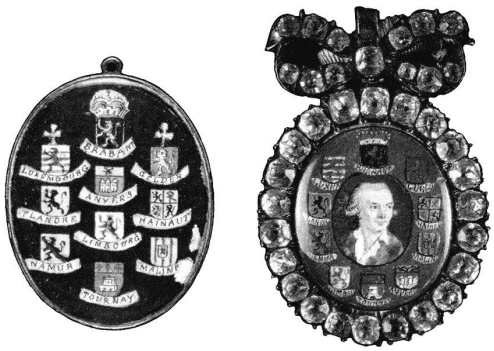

Médaillons de 1790 avec les armoiries des provinces. Dans les deux cas, le Luxembourg se trouve en haut à gauche.

L'épisode se termine à la fin de 1790 quand les Autrichiens sortent de leur retranchement luxembourgeois et reprennent le contrôle de tout le territoire belge. Pour une courte période...

Dès 1792, suite à la victoire de Jemappes, les troupes révolutionnaires déferlent sur nos régions. Au Luxembourg, les abbayes d'Orval et de Clairefontaine sont détruites. En 1794, les Autrichiens qui

défendent Arlon sont refoulés et après l'héroïque siège de Luxembourg (1795-1796), le duché est annexé à la France et devient, avec le duché de Bouillon, le département des Forêts. Cette situation suscite des oppositions de la part des habitants, tant du côté wallon que du côté germanique, et ne s'interrompt qu'en 1815.
Par la force des choses, le Luxembourg, région pauvre et difficile d'accès, était jusqu'en 1789 à l'écart des grands courants novateurs et réformateurs issus de la Révolution. Dès lors, la période 1789-1814 se caractérise par un changement radical et une ouverture aux idées modernes.

photos FT

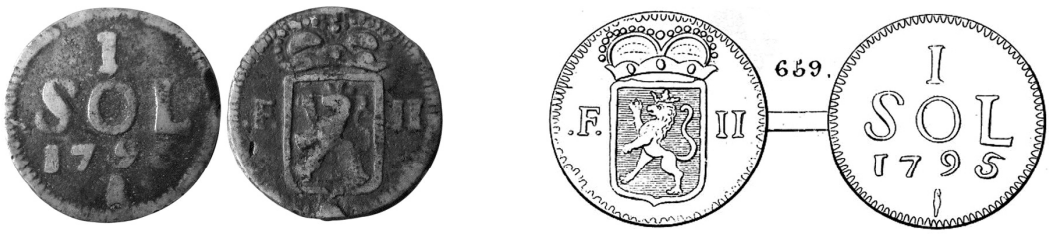

Luxembourg, François II, 1 sol 1795, monnaie de siège, bronze de canon (KM 19).
Avers: lion luxembourgeois accosté de F-II
Revers: I - sol - 1795 - (fleuron)

Le congrès de Vienne.

Profitant de la faiblesse de Napoléon en Russie, la Hollande se soulève en novembre 1813. Guillaume Frédéric d'Orange-Nassau (1772-1843), exilé depuis la Révolution, revient au pays, proclame l'indépendance des Pays-Bas et devient Guillaume Ier. Il plaide auprès des Alliés pour que soit constitué un Etat fort pour faire barrage à la France. Il veut rassembler les Provinces-Unies, la Belgique (y compris le Luxembourg) ainsi que la rive gauche du Rhin. L'Angleterre ne le croit pas capable de défendre les Alliés contre la France et pense que la Prusse conviendrait mieux. La Prusse justement rêve d'étendre son influence à l'Ouest et souhaite homogénéiser son territoire. D'où l'idée d'offrir le Luxembourg à Guillaume en échange de quatre enclaves qu'il possède à titre familial (par les Nassau) sur la rive droite du Rhin. La Prusse en profitera aussi pour rogner quelques territoires luxembourgeois à son profit à l'est de la Moselle.

Dès le début de 1814, sans attendre la défaite de Napoléon à Waterloo, la coalition anti-française trouve un arrangement et fixe l'avenir des Pays-Bas. L'Autriche aurait pu émettre des prétentions sur les anciens Pays-Bas autrichiens mais étant donné leur éloignement de Vienne, elle y renonce au profit d'autres territoires mieux situés pour elle. Il est donc prévu que le nouveau royaume-uni des Pays-Bas sera attribué à Guillaume et qu'il comprendra l'ancienne république batave, les anciens Pays-Bas autrichiens et la principauté de Liège. De son côté, le Luxembourg, également attribué à Guillaume, mais à titre différent, sera constitué en un Etat indépendant, membre de la confédération germanique avec une garnison prussienne dans la citadelle.

Le congrès de Vienne s'ouvre à la fin de 1814 (le 22 septembre). Guillaume insiste auprès des puissances pour que le Luxembourg qui va lui revenir ne soit pas séparé de la Belgique et ne fasse pas partie de la confédération germanique. Il craint à juste titre de n'avoir que peu d'influence en son sein et que cela n'entrave sa souveraineté. Il rappelle que les Belges et les Luxembourgeois ont vécu longtemps ensemble et qu'ils doivent le rester.

Sous la menace d'un retour de Napoléon, Guillaume se couronne lui-même sans attendre la ratification du traité de Vienne. À son titre de roi des Pays-Bas s'ajoute celui de grand-duc de Luxembourg.

L'acte définitif est ratifié le 9 juin 1815, quelques jours avant Waterloo (18 juin). Les quatre grandes puissances redessinent l'Europe. Elles font du Luxembourg un Etat indépendant et le donnent à titre personnel à Guillaume, mais elles en font également un membre de la confédération germanique. Elles l'élèvent au rang de grand-duché sans doute en compensation de l'intégration à la confédération et pour donner un peu plus de poids à Guillaume au sein de celle-ci. En parallèle, les puissances constituent également le royaume-uni des Pays-Bas en adjoignant aux Pays-Bas les provinces belges restantes. Dans les textes, on parle d'« accroissement de territoires » en faveur des Pays-Bas. Guillaume Frédéric d'Orange-Nassau se retrouve à la tête de deux Etats qu'il est censé administrer distinctement, indépendamment l'un de l'autre.
Cependant, dès le début, cette indépendance n'est que théorique. En mars 1815, avant même les conclusions de Vienne, Guillaume proclame la réunion de tous les Pays-Bas sous une autorité commune. Dans la pratique, le Luxembourg est inclus dans le nouveau royaume des Pays-Bas et géré comme une autre province, la dix-huitième. Le grand-duché créé à Vienne par la diplomatie européenne n'a d'existence propre que sur le papier.

Personne ne proteste, ni à Vienne, ni à Luxembourg, ni à la Diète de Francfort. Les Nassau ne réagissent pas non plus.

De 1815 à 1830 le royaume-uni des Pays-Bas, dans lequel Guillaume Ier inclut le Luxembourg, correspond géographiquement à peu près au Benelux actuel ou aux XVII provinces des Pays-Bas espagnols. Les Pays-Bas septentrionaux et méridionaux se trouvent à nouveau rassemblés pour une quinzaine d'années.

Guillaume Ier, roi des Pays-Bas, grand-duc de Luxembourg.

Guillaume, grand-duc de Luxembourg, ne mettra qu'une fois les pieds dans son duché et encore sans dépasser Arlon et surtout trop tard en regard du mécontentement grandissant au Sud. Il ne visitera même pas sa capitale !
Entre 1815 et 1830, suivant les cas, les médailles le qualifient de BELGARVM REX. (lors de son inauguration à Bruxelles en 1815), de BELGII. / REX. LVXEMB. MAGN.DVX., de BELG : REX. LUXEMB : M : DUX : (sur une médaille proclamant l'Union des Pays-Bas en 1815), de NEERLANDIAE REX LUX. M. D. (médaille hollandaise de 1830 rappelant la tranquillité de Guillaume Ier malgré les événements à Bruxelles, réf Tourneur n° 131). Le doute est là dès le début: suivant les cas, il se présente comme roi des Belges, roi de Belgique, roi des Pays-Bas, roi de Néerlande, grand-duc de Luxembourg ou tout cela à la fois. Comment rassembler ces différentes entités ?

Son monnayage est plus précis. Si les monnaies en cuivre portent simplement son monogramme (W pour Guillaume), sur ses pièces en métal précieux, de 1817 à 1830 et même au-delà, il affiche ses titres complets : KONING / DER NED. G. H. V. L. (koning der Nederland, groothertog van Luxemburg, c'est-à-dire roi des Pays-Bas, grand-duc de Luxembourg).

À son couronnement, le Nord a une dette publique énorme tandis qu'elle est quasiment inexistante au Sud. Le Luxembourg, quant à lui est extrêmement pauvre. Pour donner une idée de l'état du pays, citons de nouveau Jean Asselborn : « Un métallurgiste néerlandais note en 1823 dans son rapport au roi des Pays-Bas qu'au Luxembourg la première industrie est la pauvreté ».

Guillaume a la tâche difficile. Il tente de créer l'amalgame, terme utilisé pour parler de l'unification des différentes régions de son royaume. À cette fin, il axe sa politique sur l'économie et la complémentarité entre un Nord commerçant et un Sud industriel. Il crée des banques, comme la Société générale des Pays-Bas (devenue plus tard Société générale de Belgique), il construit 800 km de routes, creuse ou améliore fortement 800 autres km de canaux, il bâtit des industries comme la sidérurgie Cockeril à Seraing, les cristalleries Saint-Lambert à Liège,... Dans le Luxembourg, la route Namur-Luxembourg est fortement améliorée (voir plus loin, la médaille commémorant ce fait) et un canal est entamé qui devait relier l'Ourthe et la Sûre et les rendre navigables (ce projet est interrompu par la révolution et abandonné). De là découlent ses surnoms de roi des canaux, roi-marchand, souverain-financier.

Sur le plan monétaire aussi, il cherche à intégrer le Nord et le Sud en fondant les pièces anciennes et étrangères et en monnayant de nouvelles espèces. En effet, le florin circule dans le Nord avec de nombreuses monnaies divisionnaires provinciales alors que dans le Sud, c'est le franc français qui circule.

L'amalgame est mis en place dès le début y compris pour le Luxembourg. D'abord, aucun des traités faisant du grand-duché un Etat de la confédération n'est publié au Journal officiel du grand-duché de Luxembourg. Par contre, les Huit articles qui sont la base de la réunion hollando-belge et qui n'auraient pas dû concerner les Luxembourgeois, sont, eux, publiés au Journal officiel du grand-duché le 27 juillet 1815. Ces Huit articles annoncent que la Constitution des Pays-Bas s'étendra désormais à la Belgique. La Constitution, appelée Loi fondamentale, est modifiée pour acter cette intégration. Elle va plus loin en assimilant explicitement le Luxembourg. On peut y lire en toutes lettres : « (…) le grand-duché de Luxembourg, (…), sera considéré comme partie intégrante de l'Etat, (…) »

C'est ainsi que d'un point de vue militaire par exemple, les Luxembourgeois servent dans les régiments et sous l'uniforme néerlandais. Autre exemple, d'un point de vue territorial cette fois, dans le cadre du tracé de la frontière entre le Luxembourg et la Prusse, la perte de la localité luxembourgeoise d'Oberbillig, est compensée par un gain territorial non pas en faveur du grand-duché mais en Overyssel, donc en faveur des Pays-Bas.
Le diplomate luxembourgeois Calmes écrit : « La décision de Guillaume de fondre le duché dans son royaume des Pays-Bas mettait le Luxembourg dans une situation pour le moins équivoque. Car un pays ne peut pas être à la fois membre d'une confédération d'états indépendants et province d'un état étranger à cette confédération ». Dès 1815, Van Maanen, ministre de la justice des Pays-Bas a mis Guillaume en garde contre cette situation dangereuse. Ces dangers apparaîtront en 1830 avec les revendications belges sur le duché.

Malgré les efforts du souverain, la politique d'amalgame ne porte que peu de fruits. Par contre, certains de ses projets ont montré un intérêt durable au-delà de 1830 et permettent avec le recul de mesurer l'importance de ses idées. Cependant pour les gens de l'époque, tous ses projets sont dispendieux et reposent trop sur ses capitaux personnels. Il ne parvient pas à convaincre les investisseurs privés. Son patrimoine et celui de l'état se confondent. Le pays s'endette.

Très rapidement, il mécontente les habitants du Sud et en particulier les Luxembourgeois qu'il traite en peuple conquis et qui n'apprécient pas d'être fortement mis à contribution pour désendetter le Nord. La fiscalité, uniforme à tous les Pays-Bas, est inadaptée au Luxembourg. Si les populations belges sont sous-représentées à La Haye, les Luxembourgeois ne le sont même pas. Pour ne rien arranger et pour dire que notre époque n'a pas le monopole des soucis linguistiques, le Néerlandais est imposé à tous les territoires francophones et germanophones. On comprend donc que les Grands-Ducaux rallient fièrement la révolution belge.

1830, le Luxembourg dans la révolution belge.

Les habitants du grand-duché ne prennent même pas conscience qu'un Etat luxembourgeois indépendant est créé au congrès de Vienne. Ils sont simplement heureux de ne pas être séparés de la Belgique dont ils souhaitent partager le sort. À part la présence prussienne imposée à la citadelle, ils ne voient pas non plus qu'ils sont entrés dans la confédération germanique. Les rapports entre le Luxembourg et l'Allemagne restent réduits et artificiels.

Entre les Pays-Bas et le grand-duché, aucune borne, aucun douanier n'est déployé. Par comparaison, à la même période, la frontière entre la France et le grand-duché, elle, est bien bornée. Ces bornes se trouvent notamment au sud de Virton et Saint-Mard, à la lisière des bois qui font la frontière avec la France. Elles sont datées de 1820 et portent un F du côté sud et un N rétrograde du côté nord. Si le F

pour la France se comprend aisément, le N pour Nederland ne se justifie pas. En 1820, à Virton, on n'est pas censé être aux Pays-Bas mais bien dans ce grand-duché indépendant voulu par Vienne. Ceci confirme à nouveau la volonté de Guillaume d'assimiler le Luxembourg aux Pays-Bas.

photos P. Dumont

À partir de 1829, le pétitionnement est à son comble. Guillaume qui visite ses provinces méridionales ne se rend pas compte de la situation. Il attend 1830 pour lâcher un peu de lest craignant la contagion des barricades parisiennes. Le prince héritier est à deux doigts de convaincre son père de former deux entités séparées avec union dans la personne du souverain. Mais au moment où les choses semblent se régler dans la légalité, le second fils de Guillaume tente de contrôler Bruxelles par la force mais est repoussé le 26 septembre. Le 4 octobre, un gouvernement provisoire belge est proclamé et le même jour Guillaume accepte la séparation et nomme le prince d'Orange gouverneur général de la Belgique. Cette Belgique comprend bien sûr le Luxembourg puisqu'il a été traité en province méridionale depuis 1815. Willmar, gouverneur du grand-duché, demande confirmation à La Haye qui lui répond que le Luxembourg ne fait pas partie des provinces confiées au gouvernement du prince d'Orange. **Le terme « provinces méridionales » vient de changer de sens pour La Haye.**

Pour asseoir son autorité en Belgique, le prince d'Orange se proclame presque pour l'indépendance. Ce faisant, il fâche son père qui le révoque.
Les Luxembourgeois se sentent belges et c'est tout naturellement que, dès le début des événements, de nombreux volontaires se précipitent vers Bruxelles pour aider à chasser les Hollandais. Ils forment un bataillon au sein de l'armée belge. Pendant ce temps, des drapeaux belges sont hissés dans tout le Luxembourg, à Bastogne, Houffalize, Virton, Arlon, Vianden, Diekirch, … Les jeunes gens de Luxembourg-Ville se proclament « enfants de la Belgique » et réclament l'honneur de combattre les Hollandais. Un corps franc de volontaires luxembourgeois de 300 hommes s'illustre notamment le 23 octobre 1830 au pont de Walhem, sur la Nèthe et force le repli hollandais sur Anvers.

La prise du pont de Walhem est illustrée par une médaille gravée par Braemt sans mention particulière pour les volontaires luxembourgeois. Cette médaille existe en argent et en bronze. La Bibliothèques royale possède deux exemplaires en argent, l'un uniface (K303/15), l'autre dédicacé (K303/17) et deux exemplaires en bronze, également un uniface (K303/16) et un dédicacé (K303/18).

Description de la médaille
1830
Réf Guioth n° 3 ter / Tourneur n° 123 à 126 / Dirks n° 384 / Bibliothèque royale n° K303/15-18
Bronze. Diamètre : 33,08 mm. Poids : 16,38 g.
Argent. Diamètre : 33,08 mm. Poids : 10,99 g.

Avers : PRISE DU PONT DE WALHEM, à l'exergue 23 OCTOB. 1830
En avant-plan à droite, la Nèthe personnifiée, assise à gauche, entourée de plantes de marais,

appuyée sur un bouclier, tenant un sceptre et une urne renversée dont l'eau s'écoule à flot. A l'arrière-plan, à gauche, sur le pont, les chasseurs Chasteler, drapeau en tête, chargent les Hollandais qui fuient. Pas de signature.
Revers : HONNEUR AU COURAGE / GENERAL / MELLINET / LES CHASSEURS CHASTELER / LEBOEUF / PORTE DRAPEAU

Dans le Luxembourg et en Belgique, les populations ont rapidement pris les citadelles de Bouillon, Liège, Namur qui étaient tenues par des troupes belges. Anvers et Maestricht restent hollandaises. Sans la garnison prussienne, la citadelle de Luxembourg serait devenue belge. Les populations luxembourgeoises ont choisi volontairement d'accompagner la révolution belge. Personne ne les y a contraintes. À l'inverse, la pression orangiste était forte et notamment la menace d'occupation du territoire par les troupes de la confédération germanique.
Le gouvernement provisoire de la Belgique accueille de manière inconditionnelle le Luxembourg comme partie intégrante de son territoire en remerciement de sa solidarité et de la participation des Luxembourgeois à la révolution belge. Le Congrès proclame l'indépendance de la Belgique comprenant le Luxembourg. Mais pour rester prudent par rapport à la Prusse, il ajoute « sauf les relations du Luxembourg avec la confédération germanique ». Une perspective qui réjouit les Luxembourgeois, satisfaits d'être soulagés du joug hollandais. Seule la forteresse reste aux mains des troupes prussiennes.

Quarante ans plus tôt, un jeune Allemand nommé Willmar, natif de la région de Trèves, épouse une Luxembourgeoise. Il s'adresse à Joseph II pour être naturalisé Luxembourgeois et se réfère à toutes « les provinces belgiques » en ne laissant pas de doute que le Luxembourg en fait partie. En octobre 1830, le gouvernement provisoire belge s'adresse à ce même Willmar, devenu gouverneur du Luxembourg, et lui propose de rester en poste mais de reconnaître la révolution belge. Il refuse et, au contraire, tente avec des affiches, de convaincre la population que le Luxembourg est un Etat indépendant (il est temps !), et que l'ancien duché « n'a jamais fait partie du pays qui, du temps du gouvernement autrichien, était désigné sous le nom de Belgique ». Pour quelqu'un qui a gouverné le Luxembourg sous des couleurs et des armes étrangères pendant quinze ans, il est surprenant de parler d'un Luxembourg indépendant. Plusieurs réactions suivront dont celle des autorités et des notables de Diekirch qui rédigent une pétition contre cette proclamation.

Le 31 décembre 1830, Guillaume signe un décret visant à reconstituer la province de Luxembourg en un Etat à part. Son premier article précise qu' « à partir du 1er janvier 1831, notre grand-duché de Luxembourg sera gouverné par nous, **distingué et séparé du royaume des Pays-Bas** », signé Guillaume. Mais cette tentative de légitimation arrive trop tard !

Les Belges et les Luxembourgeois sont unis face aux Hollandais, mais si l'indépendance des provinces méridionales du royaume des Pays-Bas, est reconnue à la conférence de Londres, il n'en va pas de

même de l'« annexion » du grand-duché par la Belgique. Se basant sur les traités de Vienne, on suppose que depuis 1815 existe à côté du royaume des Pays-Bas un Etat allemand réellement constitué ayant pour nom le grand-duché de Luxembourg. Puisque le Luxembourg est un Etat allemand, séparé, indépendant et faisant partie de la confédération germanique, il ne peut faire partie de la Belgique qui est considérée comme posant un geste d'hostilité en annexant un territoire « étranger ».

Personne à Londres n'est au courant que le Luxembourg n'a jamais vraiment été constitué. Guillaume Ier est lui-même responsable de cette situation confuse puisqu'il n'a jamais entériné cette indépendance. Le Luxembourgeois Nothomb dira **« Cet état de choses n'était point connu à l'étranger ; de là tous nos embarras, tous nos malheurs. (…) La révolution belge n'avait pas réuni le Luxembourg à la Belgique ; elle s'était bornée à maintenir la réunion. Si elle avait trouvé le Luxembourg véritablement constitué comme état allemand, il est probable qu'elle l'eût respecté ; dans ce cas les Luxembourgeois eux-mêmes n'auraient point songé à s'associer aux Belges ; (…) »**

Les citations des représentants belges (ici Nothomb, d'autres plus loin) et d'autres informations concernant les débuts de la Belgique proviennent du site www.unionisme.be géré par Marcel Meynaert. Ce site reprend les textes du Congrès national (1830-1831) et de la Chambre des représentants de Belgique (1831-1848) et est une mine d'or pour qui s'intéresse à la création de la Belgique.

Deux médailles aux armoiries des neuf provinces

Bien que la question luxembourgeoise ne soit pas résolue ou peut-être justement pour appuyer les revendications belges, deux médailles en cuivre sont frappées en 1831 qui présentent une face identique avec les blasons des neuf provinces, y compris le Luxembourg. Les deux médailles utilisent la symbolique du lion belge brandissant un shako (coiffure
militaire tronconique) au bout d'une pique. Ce lion ressemble comme deux gouttes d'eau à celui, brandissant le chapeau de la liberté, présent sur les liards de la révolution brabançonne et illustré en début d'article.

La première évoque le refus de la couronne de Belgique par le duc de Nemours. En effet, avant d'élire Léopold de Saxe-Cobourg au trône de Belgique, le Congrès national avait porté son dévolu sur le second fils du roi de France, Louis-Charles-Philippe d'Orléans, duc de Nemours (1814-1896). Ce refus s'explique par la nécessité de ménager l'Angleterre.

La seconde proclame la devise nationale et le rassemblement des neuf provinces.

Description des médailles

- Le duc de Nemours refuse la couronne
1831
Réf Guioth n° - / Tourneur n° - / Bibliothèque royale n° K310/46
Cuivre. Diamètre : 45,87 mm. Poids : 44,90 g.

Avers :
- couronne extérieure : L'INDEPENDANCE EST LE PRIX DE LEUR COURAGE.
- deuxième couronne : ANVERS - NAMUR – FLAND^{R} OR^{E} - FLAND^{R} OCC^{E} - LIEGE - LIMBOURG - LUXEMBOURG - HAINAUT - BRABANT
- couronne intérieure : L'UNION FAIT LA - FORCE

Signature : BRAEMT – FECIT (fait par Braemt)

Différent : Saint-Michel terrassant le dragon.
Description : Le lion belge à droite brandissant un shako au bout d'une pique et les blasons des neuf provinces.

Revers: LOUIS-CHARLES-PHILIPPE D'ORLEANS. DUC DE NEMOURS. / PROCLAME / ROI DES BELGES. / PAR LE CONGRES / NATIONAL. / LE III FEVRIER MDCCCXXXI. / IL REFUSE / LA COURONNE. / LE XVII FEVRIER / MDCCCXXXI.

Inscription sur la tranche : l'exemplaire de la Bibliothèque royale porte un poinçon (abeille) et le mot CUIVRE sur la tranche. Il s'agit d'une refrappe française (1860-1880).

- L'union fait la force
Sans date (1831)
Réf Guioth n° - (pour l'avers, n° 63) / Tourneur n° 64 / Réf Bibliothèque royale n° K310/48
Bronze. Diamètre : 46 mm. Poids : 43,94 g.

Avers : L'UNION FAIT LA FORCE. / ▯ ▯ / BELGIQUE. / ▯ ▯
Signature : BRAEMT F. (f pour fecit, fait par Braemt)
Description : Le lion belge à droite brandissant un shako au bout d'une pique.
Revers : description identique à l'avers de la médaille précédente.

ESPERANTO WORDT 125 JAAR

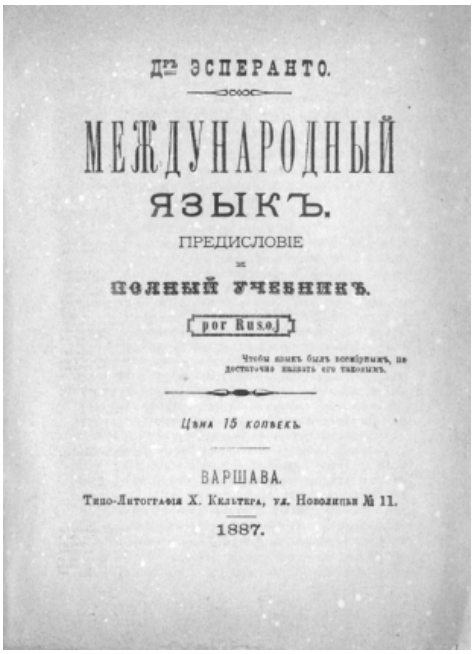
Дръ ЭСПЕРАНТО.

МЕЖДУНАРОДНЫЙ ЯЗЫКЪ.

ПРЕДИСЛОВІЕ

и

ПОЛНЫЙ УЧЕБНИКЪ.

[por Rusoj]

Чтобы языкъ былъ всемірнымъ, не достаточно назвать его такимъ.

Цѣна 15 копѣекъ.

ВАРШАВА.

Типо-Литографія Х. Кельтеръ, ул. Новолипки № 11.

1887.

Het eerste Esperantoboek in het Russisch

In 1887 gaf L.L. Zamenhof het “Unua Libro” uit, eerst in het Russisch dan in andere Europese talen. Het boekje was het resultaat van enkele decennia noeste arbeid en aanpassing van het eerste taalmodel dat Zamenhof in het hoofd had. De verspreiding van dat boekje lanceerde het Esperanto in de wereld. En het is dat wat de esperantisten dit jaar wereldwijd vieren.

Esperanto wordt beschouwd als gemakkelijk te leren, politiek neutraal en internationaal. Althans dat was de opzet van de Poolse Lejze Zamenhof (Dr. Esperanto), die de taal in 1887 lanceerde. 125 jaar later wordt de taal gesproken door 2 miljoen mensen, verspreid over 115 landen.

Het Esperanto heeft een eenvoudige grammatica en kent een grote regelmatigheid. Daardoor is de taal gemakkelijk te leren. De plantaal wil ook politiek neutraal zijn. Ze is dan ook ontworpen om mensen uit verschillende culturen op gelijke voet met elkaar te laten communiceren. Door de neutraliteit zet ze eveneens nationale belangen buiten spel.

Esperanto-sprekers hebben de taal meestal bewust geleerd, maar sommige hebben de taal als moedertaal. De taal heeft nooit de ambitie gehad om bestaande talen te verdringen of te vervangen, maar wel om een taal te zijn naast de nationale talen.

In 1954 erkende UNESCO het Esperanto. In 2007 was het de 32e taal die voldeed aan het ‘Gemeenschappelijk Europees Referentiekader voor Moderne Vreemde Talen’, ook bekend als het systeem dat de beheersingsniveaus A1 tot C2 (moedertaal) hanteert.

Dank zij de moderne communicatiemiddelen en vooral het Internet, trekt het Esperanto vooral jongeren aan die de taal met hun leeftijdgenoten willen gebruiken zowel op het net als daarbuiten. Dat dit op termijn het einde kan betekenen van de traditionele Esperantoclubs is een nadeel dat men erbij moet nemen. Als de taal haar odyssee maar verder zet en steeds meer mensen overtuigt van haar nut.
Op het eerste congres van de esperantisten van 1905 in Boulonge-sur-Mer herkende de meerderheid van de deelnemers elkaar als vrijmetselaars en besloten ze om een vereniging van vrijmetselaars-esperantisten te stichten. De vereniging gaf eveneens een tijdschrift uit, *La Heroldo* (de Boodschapper).

ESPERANTO: 1887 – 2012 * LA HIRUNDO 1992 – 2012

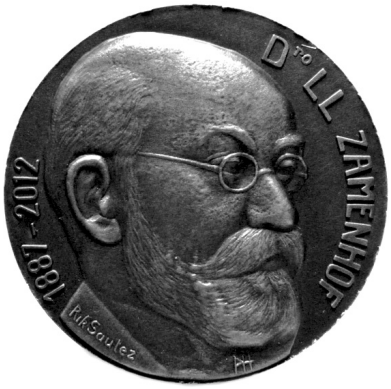

Land: België
Jaar: 2012
Aantal: 80
Metaal: gegoten brons; stuk per stuk met de hand afgewerkt

Gewicht: 50 gram
Doormeter: 50 mm
Ontwerp: Voorzijde: Rik Sautez / Keerzijde: Johan Doperé
Creatie medaille: **medailleur Paul Huybrechts**
Voorzijde: Buste van Zamenhof naar rechts. D^ro LL ZAMENHOF
Jaartallen: 1887-2012 = 125 jaar Esperanto
Op kraag: Rik Sautez / onder baard: PH (= Paul Huybrechts)
Portret in gemodelleerd reliëf, tekst in de diepte

Keerzijde: Logo van "La Hirundo"
Tekst: 'LA HIRUNDO' SKOLTA ESPERANTO LIGO TIENEN
Jaartallen: 1992 – 2012 = 20 jaar La Hirundo
Logo in vlak reliëf op 3 niveaus uitgevoerd

Toelichting: de afbeelding toont de combinatie van vier symbolen! Op de achtergrond de (paarse) lelie van de internationale scoutsbeweging. Op middenniveau de zwaluw van "La Hirundo" in het zwart. Op de voorgrond de esperantoster (groen) met daarin een geel handje dat de scoutsgroet toont.

Opmerking: Een zeer beperkt aantal medailles is nog voorradig tegen de prijs van 20,00 euro (exclusief verzendingskosten).
Interesse? Bert Boon 0472 734830 of bert.boon@skynet.be

DE KIJKER OP DRIE BRUGSE MEDAILLEURS
ALFONS. DE WISPELAERE – JULES. FONTEYNE
OCTAVE. ROTSAERT
Deel I

André Vincke

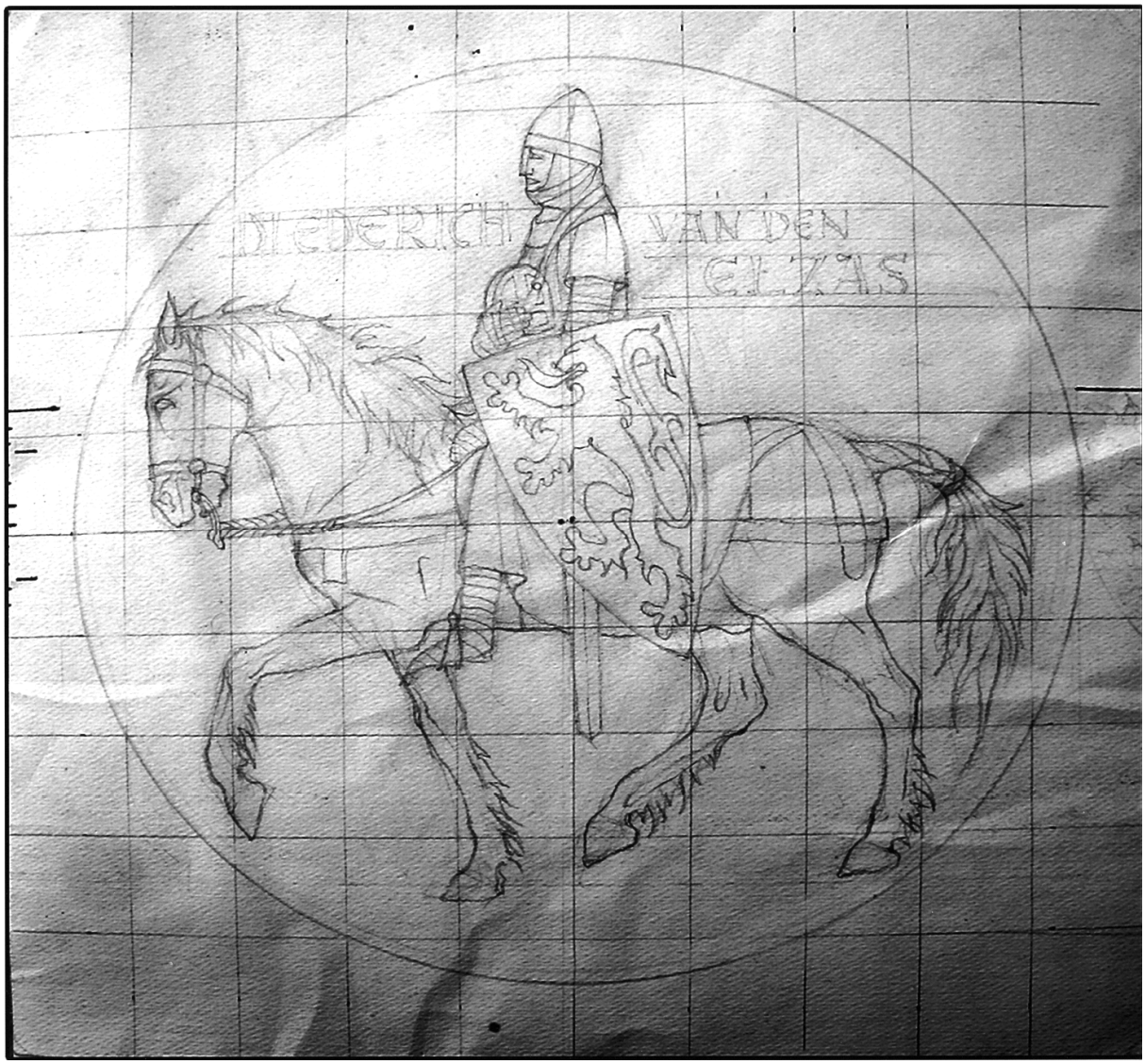

Jules Fonteyne, “Diederich van den Elzas”. Ontwerptekening van de voorzijde der medaille nr. 6, Ø 168 mm (Familiearchief).

INLEIDING

De Brugse kunstenaars-medailleurs die hier voorgesteld worden, vormen als het ware een driemanschap. Wat hun opleiding betreft, beginnen ze alle drie hun studie aan de Academie voor Schone Kunsten van hun geboortestad Brugge en ze beëindigen ook alle drie hun kunstvorming aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten te Antwerpen. Alle drie zullen ze ook nadien als leraar aan de Brugse academie benoemd worden en praktisch werden ook al hun medailles geslagen in een periode van nauwelijks twintig jaar na de Tweede Wereldoorlog. Zowel Alfons De Wispelaere, Jules Fonteyne als Octave Rotsaert behoren ook niet tot de scheppers van grote aantallen medailles. Hun geboortestad was in de meeste gevallen voor alle drie hun opdrachtgever en daarnaast deed de Provinciale Raad van West-Vlaanderen – en dat geldt voor De Wispelaere en Rotsaert – graag een beroep op hun faam voor het leveren van een medaille, die aan hun raadslidjubilarissen zou geschonken worden.

Het is treffend dat voor alle hier besproken medailles steeds een beroep werd gedaan op het atelier Fisch te Brussel. Het weze hier echter aan toegevoegd dat, wat het medaille-œuvre van J. Fonteyne betreft, de eerste penning van zijn hand ontworpen werd in 1945 en geslagen werd bij J. Fonson te Brussel. Ze heeft een diameter van 45 mm en in een productieoverzicht van het atelier Fonson wordt de medaille vermeld onder de benaming “Maagd”. Het is duidelijk dat het hier gaat om een voorstelling van de Maagd Maria, al of niet met het kind Jezus op de arm. Tot op heden heeft de samensteller van dit overzicht echter geen enkel exemplaar van Fonteyne’s eerste medaille kunnen vinden. Hij houdt zich uiteraard graag ter beschikking mocht de lezer een of andere aanduiding kunnen geven die tot de ontdekking van dit enige ontbrekende stuk zou kunnen leiden. Die oproep geldt eveneens wat betreft het medaille-œuvre van de twee andere medailleurs van het Brugse driemanschap. Er mag zeker niet beweerd worden dat hier de volledigheid bereikt werd.

Bij het samenstellen van het hier volgende overzicht werd ervoor gekozen om het œuvre van iedere medailleur afzonderlijk in alfabetische rangorde te behandelen. Voor ieder van hen werden de medailles in chronologische volgorde bekeken.

ALFONS DE WISPELAERE, een biografische schets.

Alfons De Wispelaere was de zoon van Pieter De Wispelaere (1839-1925) die als zelfstandig beeldhouwer te Brugge werkte in de neoromaanse en neogotische stijl, daarin duidelijk beïnvloed door de grote voorman van de neogotiek in West-Vlaanderen: Jan Baron Bethune (1821-1894).
Alfons werd geboren te Brugge in 1879 en stierf in zijn geboortestad op 27 oktober 1957. Hij studeerde aan de Brugse Academie voor Schone Kunsten, waar hij leerling was van o.a. Gustaaf Pickery, Oscar De Breuck en Edmond Van Hove. Na zijn Brugse leertijd ging hij verder studeren aan het Hoger Instituut voor Schone Kunsten van Antwerpen waar hij o.a. Thomas Vinçotte als leraar mocht hebben. In 1921 werd De Wispelaere aan de Brugse Academie benoemd als leraar boetseren naar het levend model, ter vervanging van zijn overleden leraar Gustaaf Pickery.

De Wispelaere was, zoals zijn vader, een uitgesproken beeldhouwer van de neogotische kunstrichting die te Brugge een grote bloei kende. Hij is de schepper van vele godsdienstige beelden in marmer of hout en ook van kerkmeubilair: altaren, biechtstoelen en preekstoelen. Van zijn hand zijn eveneens het borstbeeld van koningin Astrid in het Brugse stadspark (1936), beelden en versieringen aan het gerechtsgebouw in Kortrijk, de oorlogsgedenkplaat aan de Sint-Pieter-en-Pauluskerk in Oosten-de, en beeldhouwwerk aan enkele gevels in Regent Street te Londen.

Alfons De Wispelaere op de leeftijd van 73 jaar. (Foto uit het familiearchief)

www.medailles-paulhuybrechts.be
Créations de médailles d'art et de commémoration
Edition de médailles "Héritage Culturel Mondial"
Monnaies – Bas-reliefs en bronze coulée – Héraldique
Restoration de monnaies – Gravures en taille-douce et en acier
Création de montres de poche, bracelet et pendentif
1001 références!
Swertmolenstraat 3, 3020 Herent – Tel 016 232295
E-mail: medailleshuybrechts@hotmail.com

Een van zijn meest “spectaculaire” scheppingen is – in samenwerking met zijn broer Hippoliet – ongetwijfeld het Sanguis-Christikruis dat voor de opvoeringen van het Spel van het Heilig Bloed in 1938 en daarna voor alle volgende spelen (zie Jules Fonteyne, med. nr. 1) opgehangen werd aan het Brugse belfort. Het kruis was 9 x 5 m groot en de Christusfiguur mat 4,40 m.
Bibl.: Robert De Laere, “Pieter de Wispelaere en zijn Nazaten” in de Brugse Gidsenkroniek, jg. 40, juli-augustus 2007.

1. ALFRED VEROUGSTRAETE 1937.

Brons Ø 60 mm. Atelier Fisch

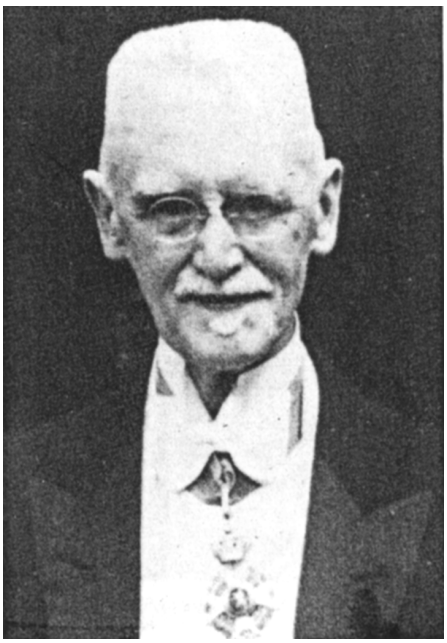

Vz.: Buste van Alfred Verougstraete naar rechts, in ambtsgewaad.
Langs de rand, links: **6 • FEBRUARI • 1897**
Langs de rand, rechts: **12 • JANUARI • 1937**
Achter de nek de signatuur : **Alf Dewispelaere** .

Kz.: Een tekst van negen regels: **HULDE / VAN DE / PROVINCIE / WEST-VLAANDEREN / AAN DEN HEER / A. VEROUGSTRAETE / GRIFFIER / DER / PROVINCIE**

Alfred, Jean, Julien Verougstraete werd geboren te Zwevegem op 12 mei 1862 en stierf te Brugge op 22 juni 1946.
Hij promoveerde tot Doctor in de Rechten te Leuven en op 1 februari 1888 werd hij kabinetschef van de West-Vlaamse gouverneur L. Ruzette. Op 6 februari

1897 werd hij provinciegriffier en op 12 januari 1937 nam hij ontslag uit die functie, dus na 40 jaar in dienst van de Provinciale Raad van West-Vlaanderen. Hij zal opgevolgd worden door A. Lommez (zie medaille nr. 4).
Als provinciaal griffier had hij niet minder dan zes provinciegouverneurs zien komen en gaan en gedurende de Eerste Wereldoorlog had hij ook af te rekenen met de Duitse bezetter en alle problemen die zich voordeden.
Bij de huldiging ter gelegenheid van zijn aftreden als griffier, werd hem uit naam van de provincie een bronzen medaillon aangeboden, werk van de Brugse beeldhouwer en medailleur Alf. Dewispelaere en aan de aanwezigen op de viering werd een bronzen medaille, kopie van het medaillon, geschonken [1]

2. Dr. LOUIS VERVAECK 1938.

Eenzijdige medaille. Brons Ø 61 mm; gewicht: 104,57 g. Atelier Fisch

Vz.: Buste naar links. Bovenaan, in het midden en langs de rand : **DR L. VERVAECK.**
Langs de rand van links naar rechts: **AU MAÎTRE BELGE DE L'ANTHROPOLOGIE. SES CONFRÊRES • COLLABORATEURS ET AMIS**
In de afsnede van de linkerschouder: **1938 Alf De Wispelaere Brugge**

Louis Vervaeck werd geboren te Brussel in 1872 en stierf in 1943. Hij was Doctor in de Geneeskunde. Als criminoloog heeft hij in de eerste helft van de 20^e eeuw een Europese faam verworven. Vanaf 1902 was hij reeds als gevangenisarts werkzaam. Hij werd wetsdokter bij het Brusselse parket; was algemeen directeur van de Dienst voor Criminele Antropologie in de Belgische gevangenissen en doceerde aan de School voor Criminologie te Brussel vanaf haar stichting in 1920. In 1907 was hij ook de stichter van het eerste laboratorium voor penitentiaire antropologie en de stichter van de Belgische Liga voor Mentale Hygiëne.
Louis Vervaeck was eveneens de auteur van een aantal werken over criminologie, criminele psychiatrie, antropologie, wetgeneeskunde en eugenetica.

[1] Zie "De Provinciale Raad van West-Vlaanderen. Verslagen van het jaar 1937", uitg. Brugge, 1938. 18 blz.

Bibl.: “Le Nouveau Dictionnaire des Belges”, uitg. Le Cri, Brussel, 1992.
Eug. De Seyn, “ Dictionnaire biographique… en Belgique”, uitg. Editions l’Avenir, Brussel 1936, p. 1136.

3. HENRI d’ ARTOIS 1948.

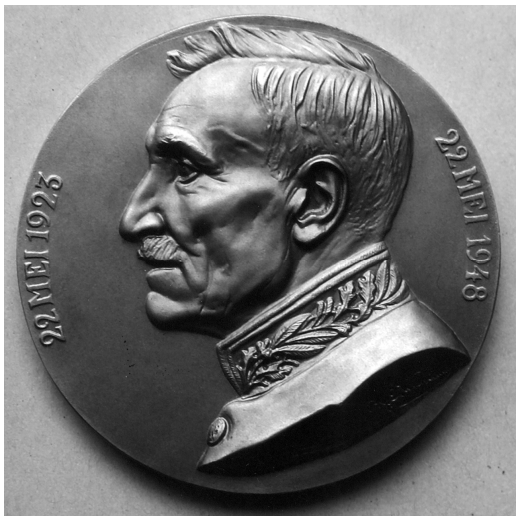

Brons Ø 60 mm. Atelier Fisch

Vz.: Buste van Henri d’Artois, in ambtsgewaad, naar links.
Langs de rand, links: **22 MEI 1923**, langs de rand, rechts: **22 MEI 1948**
Signatuur van Alf. Dewispelaere in de afsnede van de linkerschouder.

Kz.: Een tekst van negen regels: **HULDE / VAN DE / PROVINCIALE RAAD / VAN WEST-VLAANDEREN / AAN DE HEER / HENRI D’ARTOIS / SEDERT 25 JAAR / LID DER BESTENDIGE DEPUTATIE**

Een medaillon Ø 40 cm met de buste van de jubilaris zoals op de medaille bevindt zich in het Provinciaal Hof op de Markt te Brugge.

Henri d’Artois werd geboren in 1875 als zoon van een klompenmaker uit Izegem. Hij stierf in 1948 in zijn geboortestad.

Vanaf 21 november 1921 tot aan zijn dood zetelde d’Artois als katholiek lid in de Provincieraad West-Vlaanderen voor het district Izegem en van 22 mei 1923 tot aan zijn dood was hij lid van de Bestendige Deputatie maar met een onderbreking: op 4 april 1941 werd d’Artois verplicht zijn functie in de Bestendige Deputatie neer te leggen omwille van een Duitse verordening die de leeftijdsgrens voor

ambtenaren terugbracht tot 60 jaar. Vanaf 27 februari 1946 neemt hij zijn functie opnieuw op als lid van de Bestendige Deputatie voor het gerechtelijk arrondissement Kortrijk.

Gedurende zijn hele leven was Henri d'Artois een vurig verdediger van de belangen van veekwekers en landbouwers. Hij was tevens een pionier van het technisch en beroepsonderwijs en een pleitbezorger van de katholieke arbeiders van West-Vlaanderen. Hij wordt beschouwd als een van de prachtigste figuren die de arbeidersstand, de landbouwersstand en de wereld van het vrij technisch onderwijs in de periode tussen de twee wereldoorlogen in onze provincie gekend hebben.

4. AMAND LOMMEZ 1954.

Brons Ø 60 mm. Atelier Fisch

Vz.: Buste van A. Lommez in ambtskledij naar links.
Langs de rand, links: **2 JULI 1929,** Langs de rand, rechts: **8 JULI 1954**
Signatuur van Alf. Dewispelaere rechts onder de afsnede van de linkerschouder.

Kz.: Een tekst van acht regels: **AAN DE HEER / A. LOMMEZ / LID VAN DE / BESTENDIGE DEPUTATIE / 2.7.1929 – 16.2.1937 / EN GRIFFIER VAN DE / PROVINCIE / SEDERT 17.2.1937**
Langs de rand, van links naar rechts : **- HULDE VAN DE PROVINCIE WEST-VLAANDEREN -**

Een medaillon Ø 40 cm met de buste van de jubilaris, zoals op de medaille, bevindt zich in het Provinciaal Hof op de Markt te Brugge.

Amand, Edward, Pieter Lommez promoveerde in 1921 tot Doctor in de Rechten te Leuven. In 1925 wordt hij verkozen op de lijst van de Christendemocraten als provincieraadslid voor het district Ieper (tot 1937).

Op 2 juli 1929 wordt hij verkozen tot lid van de Bestendige Deputatie en werkt in die functie tot 16 februari 1937.

Op 1 maart treedt hij in dienst als griffier van de Provinciale Raad ter vervanging van de heer A. Verougstraete (zie med. nr. 1) en hij zal die functie uitoefenen tot 1 maart 1967, dus gedurende 30 jaar.

De hulde, bij dewelke de medaille geslagen is, wordt Amand Lommez gebracht na 25 Jaar dienst, eerst als lid van de Bestendige Deputatie en nadien als griffier van de Provinciale Raad

Aan de jubilaris wordt op de feestzitting in het Provinciaal Hof een bronzen medaillon aangeboden (zie afb.) en aan alle genodigden wordt de bronzen medaille geschonken. Beide stukken zijn van de hand van de Brugse beeldhouwer Alfons De Wispelaere *

Zoals zijn voorganger gedurende de Eerste Wereldoorlog met alle problemen in verband met de Duitse bezetting had af te rekenen, zo moest ook A. Lommez gedurende de Tweede Wereldoorlog het hoofd bieden aan en oplossingen zoeken voor de ontelbare moeilijkheden die de Duitse bezetting met zich meebracht. De West-Vlaamse gouverneur, H. Baels**, was gevlucht en met hem vele burgemeesters, schepenen en politiecommissarissen. Nu stond Lommez alleen aan het hoofd van de provincie tot op 17 augustus 1940 M. Bulckaert (V.N.V.) tot oorlogsgouverneur benoemd werd (tot september 1944).

Amand Lommez wordt omschreven als een uiterst nauwkeurig jurist en een man met een onbetwist gezag. Hij functioneerde met veel menselijk begrip maar ook, waar nodig, met een harde hand. Als mens was hij tevens diep religieus, vlaamsstrijdend en hij huldigde een democratische levensvisie.

* Zie “Huldiging van de heer A. Lommez als….. sedert 17 febr. 1937.” Brugge, 8 juli 1954. 25 blz.

** H. Baels was gouverneur van West-Vlaanderen van 1933 tot 1940. Hij is de vader van Liliane Baels, die in 1941 als 19-jarig meisje huwt met koning Leopold III. Zij draagt de titel van Prinses van Rethy.

5. EMMANUEL van OUTRYVE d'YDEWALLE 1954.

Brons Ø 60 mm. Atelier Fisch

Vz.: Het hoofd gewend naar rechts.
De signatuur Alf. De Wispelaere in de afsnede langs de schouder

Kz.: Een tekst van acht regels: **AAN / DE WELEDELE HEER / RIDDER EMMANUEL / VAN OUTRYVE D'YDEWALLE / MEDESTICHTER EN VOORZITTER / VAN HET PROVINCIAAL VERBOND / DER VEEKWEEKSYNDIKATEN / VAN WEST-VLAANDEREN / -**
Langs de rand, boven : **IN DANKBARE HERINNERING**
Langs de rand, onder : **1920 - 1954**

Emmanuel van Outryve d'Ydewalle werd geboren te Rijsel in 1868 en stierf te Brugge (Sint-Andries) in 1954; Hij werd door koning Leopold II in de adelstand verheven. Hij was de vader van Pierre baron van Outryve d'Ydewalle die gouverneur van de provincie West-Vlaanderen was van 1944 tot 1978.

Van 1908 tot 1915 was Emmanuel van Outryve schepen van Sint-Andries en van 1898 tot 1921 zetelde hij in de provincieraad van West-Vlaanderen als katholiek gekozene voor het kanton Brugge.

Em. Van Outryve d'Ydewalle was zijn hele leven een vurig verdediger van de belangen van de kleine landbouwers en telers. Hij zetelde als lid of (ere)voorzitter in de landbouwcommissie van West-Vlaanderen, het Verbond der Geitensyndicaten (Brugge), de Société forestière de Belgique, de Hoge Raad van Waters en Bossen en hij was ook schatbewaarder van de Vrije Eigenaars- en Landbouwersbond (Brugge).

De medaille die bij zijn afsterven in 1954 werd geslagen, huldigde Em. Van Outryve d'Ydewalle als stichter en voorzitter van het Provinciaal Verbond der Verweeksyndicaten.

JOUVENEL, VADER EN ZOON

In mijn boek *Jouvenel, vader en zoon,* uitgegeven in 2011, staat onder n° 36 de Prijsmedaille van de Belgische Universiteiten beschreven.

Vz. LEOPOLD I.ER (links) / ROI DES BELGES (rechts)
Hoofd van de koning, blootshoofds, naar rechts.
Onderaan versierd met twee lauriertakken en geplaatst op een kader met ruimte voor een naam. Eronder een palmtak door een lauwerkrans gestoken.

Kz. PREMIER AU CONCOURS GÉNÉRAL (links) / DES UNIVERSITÉS DE BELGIQUE (rechts)
Gehelmde Minerva in een lang gedrapeerd kleed, rechtstaand ¾ naar links. Houdt een palmtak en een krans in de linkerhand en een tweede krans in de opgestoken rechterhand.
In de afsnede: ARRÊTÉ ROYAL DU 13 OCTOB(RE). / 1841.
Getekend langs de rand: JOUVENEL F(ecit).

1841, 39 mm, goud, zilver (24,68 gram), brons (30,6 gram) en dubbeldik brons.

Op veiling Jean Elsen & ses Fils s.a. n° 114 van 15 september 2012 werd onder n° 1796, p. 189, een gouden exemplaar aangeboden, inzetprijs 2.500€, met de volgende naam in het kader op de voorzijde:

SC. NATURELLES / JOS. DES. HANNON / 1845

Joseph-Désiré Hannon (1822-1870) was arts en botanicus. Hij gaf les aan de *Université libre de Bruxelles* en werd er later rector.

Bibliografie:
Guioth, n° 329, p. 329, pl. LI.
Tourneur, n° 556-557-558, p. 163-164.
De Witte, n° 36-37, p. 204.
Munthof II, n° 1465-1466, p. 138 (schrijft deze medaille toe aan L. Hart) & n° 3141-3142.
A. Despretz, *Academia Gandavensis in Nummis,* n° 8.1, p. 198-199.

Van dit boek blijven nog een 10-tal exemplaren te koop, verkoopprijs 49€, voor leden van de Promotie van de Medaille tijdelijk: 39€ (tot eind februari 2013). Bestellen bij Luc Vandamme, Zevenboomkensstraat 17, 3570 Alken. Tel. 0478265202 of luc.vandamme@telenet.be

PORTRETMEDAILLE GOYA

Gabriël Stautemas

In 1976 goot Renner Kálmán voor de Deutsche Medaillengeselbschaft in zijn atelier de door hem geboetseerde portretmedaille van Francisco GOYA in geelbruin gepatineerd brons, diameter 97 mm.

Voorzijde: Het portret van Goya in vooraanzicht en afgebeeld tot op de schouders. Ter hoogte van de hals rechts het monogram van de medailleur. Onderaan Goya.
Keerzijde: Rechts onder een slapend figuur met het bovenlichaam rustend op een tafel. In het midden een naar rechts vluchtende vrouw. Beiden zijn omgeven met monsters. Op deze zijde van de medaille maakt Renner een synthese van twee aquatintetsen uit de reeks van 80 etsen: 'Los Caprichos',die Goya maakte tussen 1797 en 1798 en als één album werden uitgebracht in 1799

Rand: effen.

De twee aquatintetsen gebruikt als keerzijde.

De slaap van de rede brengt monsters voort

Je zult niet ontkomen.

FRANCISCO José De GOYA y Lucientes was een Spaanse kunstschilder en graveur, geboren in Fuendetodos (Zaragoza, Aragon) 30.03.1746 en overleden in Bordeaux 16.04.1828 in vrijwillige ballingschap. In 1901 werd zijn lijk naar Spanje overgebracht en in 1919 bijgezet in de Ermitade San Antonio de la Florida in Madrid.

Hij was leerling bij José Luzán en Francisco Bayeu, en werd hofschilder van Karel IV van Spanje. Als reactie op de inmenging van de Spaanse Inquisitie op zijn werk maakte hij naast zijn schilderijen ook etsen die hij in grote getale verkocht in het buitenland. Beroemd is zijn 80 delige reeks 'Los Caprichos' waarin hij zijn afschuw liet zien voor de corrupte heerschappij van met name de kerk. De schetsen zijn gericht tegen de overheersing van het bijgeloof, de onwetendheid en onkunde van verschillende leden van de regerende klassen, pedagogische tekortkomingen, mislukte huwelijken en de neergang van de nationaliteit.

Tijdens de gruwelen van de Napoleontische oorlogen, die Spanje veel schade toebrachten, raakte Goya verbitterd en begon zich meer en meer van de mensheid af te keren. De schilderijen uit die periode (1819-1823) kenmerken zich door steeds terugkerende thema's van doorgemaakte gruwelen in een kleurloosheid: zwart, grijs en bruin. Ze zijn niet gemaakt voor een opdrachtgever en Goya gaf ze ook geen namen. Hij liet ze in zijn huis aan de muur hangen waar ze na zijn dood werden ontdekt. Ze zijn bij de kunsthistorici gekend onder de verzamelnaam 'Pinturas negras' (Zwarte Schilderijen)

Twee zelfportretten van Goya

RENNER Kálmán is een Hongaars kunstenaar geboren en overleden in Sopron (Oudenburg) 08.12.1927 / 13.04.1994.

Hij kreeg een opleiding tot metaalbewerker en behield gedurende zijn ganse leven een uitgesproken passie voor metaal. Pas op latere leeftijd (± 50 jaar) ontdekte hij onder de invloed van Jozef Reményi (1887-1977) de medaillekunst. Hij specialiseerde zich vooral in het vervaardigen van portretmedailles van kunstenaars werkzaam in de literatuur, de beeldende kunsten en de muziek. In zijn relatief korte actieve periode als medailleur creëerde hij toch een 400 tal medailles, meestal gegoten in zijn atelier maar daarnaast liet hij ook medailles slaan.

MODULE 5 F 1880, 50 JAAR BELGIË

Leopold Verbist

50 jaar België in 1880

Leopold II was een visionaire koning. Door zijn vooruitstrevende visie heeft hij mee het gezicht van het jonge België bepaald, voornamelijk Brussel. Hij had een voorliefde voor majestueuze gebouwen, brede lanen en mooie parken. Een jong land dat mee wil met zijn tijd en in volle economische expansie, moest zich uitrusten met een moderne infrastructuur, met prachtige gebouwen en parken. Al deze werken werden gefinancierd door de "Kroonstichting", die het fortuin beheerde dat Leopold II in Congo vergaard had. Engeland had het voorbeeld gegeven met een wereldtentoonstelling in 1851 in Crystal Palace te Londen, met gebouwen voornamelijk opgetrokken in ijzer en glas.
Uiteraard moest 50 jaar België in 1880 met de nodige grandeur gevierd worden. Daarvoor werd een Nationale Tentoonstelling gepland waarvoor de infrastructuur nog moest gebouwd worden: het Jubelpark te Brussel.

Het Jubelpark te Brussel

Oorspronkelijk was het terrein van de Linthoutvlakte een ongezond gebied van vijvers, drassige gronden en steile hellingen buiten Brussel, ongeschikt voor bebouwing en dat diende als oefenterrein voor de Burgerwacht, een semimilitaire organisatie bestaande uit vrijwilligers. Maar Brussel breidde zich in de 19de eeuw steeds verder uit en dit gebied kwam in de belangstelling. In 1867 werd het terrein onteigend en een plan voor de uitbreiding van Brussel werd gemaakt door rooimeester Victor Besme met de volle steun van Leopold II. Deze gaf opdracht aan architect Gédéon Bordiau om een ontwerp voor de gebouwen te maken. Deze ontwierp een wandelpark en museumcentrum die met het centrum van de stad zou verbonden worden via een mooie brede weg: de Wetstraat. Een budget van 1.800.000 F werd goedgekeurd om er een Nationale Tentoonstelling in te richten ter gelegenheid van 50 jaar België in 1880, die werd opgebouwd rond vier grote thema's: industrie, onderwijs, land- en tuinbouw en ambachtelijke nijverheid. De tentoonstelling, geopend op 16 juni, had de allure van een wereldtentoonstelling. Het domein kreeg de naam van Jubelpark of Parc du Cinquantenaire omdat daar de jubelfeesten van 50 jaar België gehouden werden.

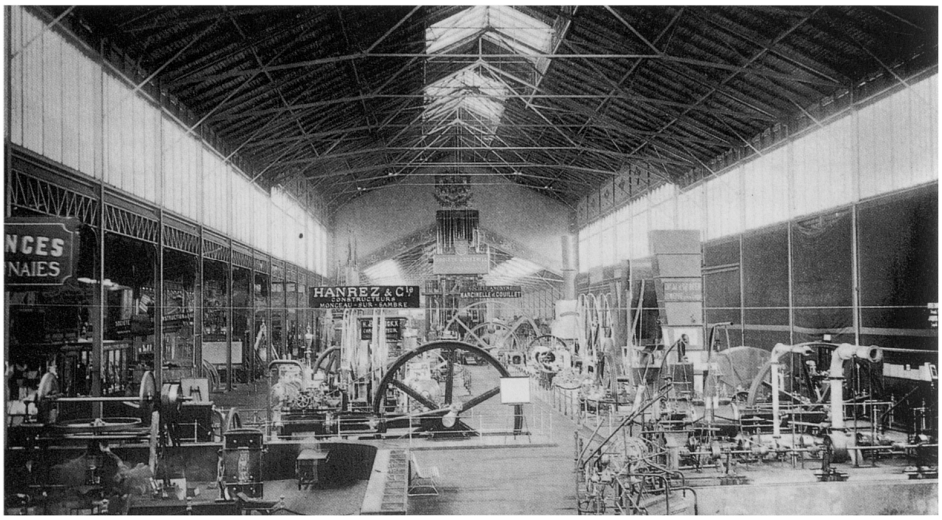

De Machinegalerij van de Nationale Tentoonstelling van 1880

Het gebouw bestond uit een triomfboog met een halfcirkelvormige zuilengalerij, met daarachter een grote hal in ijzer en glas, naar Engels model. Maar het budget volstond bijlange niet om alle bouwwerken uit te voeren, en van de triomfboog (met slechts één boog) was in 1880 alleen maar het onderste deel klaar. Om geen gezichtsverlies te lijden werd het bovenste deel dan maar voorlopig uitgevoerd in hout met staf bepleisterd.

De triomfboog

Maar vandaag staat daar toch een triomfboog met 3 bogen? Tijdens de volgende jaren, was de voltooiing van het monument het onderwerp van een ononderbroken strijd tussen Leopold II en de regering, die er niet zo veel geld wilde aan besteden. Uiteindelijk haalde hij zijn slag thuis nadat er “milde schenkers” veel geld gestort hadden om de triomfboog te voltooien. Maar dat waren natuurlijk intimi die hijzelf geld toegestopt had.

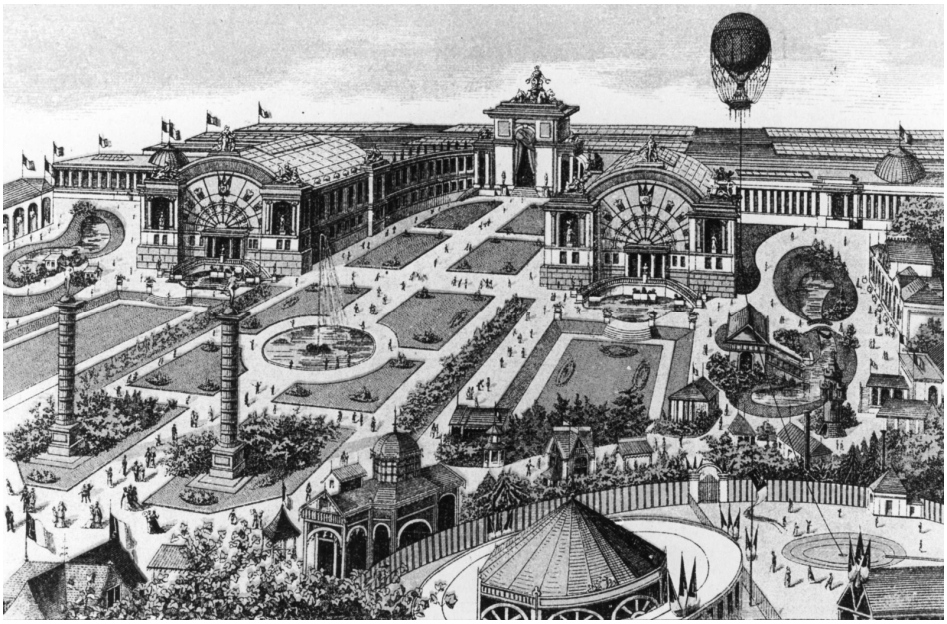

Zicht op de Nationale Tentoonstelling van 1880

Leopold II vond die ene boog maar niets en liet hem afbreken (hij was toch nog niet voltooid) met behulp van dynamiet en vervangen door een triomfboog met 3 bogen, zoals we die vandaag kennen. Deze werd gerealiseerd door de Franse architect Charles Girault (1851-1932) die het Petit Palais op de Champs Elysées te Parijs had gebouwd en werd maar voltooid in 1905. Parijs had immers zijn Arc de Triomphe ook met 3 bogen, en Brussel kon daar niet voor onderdoen. De triomfboog werd bekroond met een 6 meter hoog bronzen vierspan met Apollo en Mercurius, gemaakt door de kunstenaars Jules Lagae en Thomas Vinçotte.

De hal achter de boog was oorspronkelijk één hal die doorliep achter de triomfboog. In het midden werd een deel afgebroken om het zicht door de triomfboog niet te belemmeren, zodat er nu twee hallen zijn, die het Koninklijk Museum van het Leger en de Krijgsgeschiedenis, de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis en Autoworld herbergen.

Het Jubelpark was ook nog het toneel van twee wereldtentoonstellingen in 1888 en 1897 voordat in 1935 uitgeweken werd naar de Heizel. In 1974 werd zelfs een tunnel onder de triomfboog gegraven om de Tervurenlaan met de Wetstraat te verbinden.

De module 5 F 1880

In België was de aanmunting van de zilveren 5 frank al volledig stilgevallen in 1876 omdat er teveel van deze munten in omloop waren. Dat was tengevolge van de lage prijs van zilver sinds de ontdekking van zilvermijnen in Nevada en doordat iedereen deze munten kon laten slaan door zilver te leveren. Daarom werden er in 1880, ter gelegenheid van 50 jaar België, slechts herdenkingsmunten van 1 en 2 frank geslagen alsook een medaille met de karakteristieken van een 5 frank maar zonder de waardeaanduiding. Deze medaille toont op de voorzijde de portretten van Leopold I en II, gegraveerd door Leopold Wiener, en op de keerzijde een allegorie van België die een tablet met de Belgische grondwet vasthoudt en steunend op de Belgische Leeuw, gegraveerd door zijn broer Charles Wiener naar een ontwerp van E. Devaux. Links staat de Congreskolom voor de opkomende zon en rechts het Justitiepaleis te Brussel.

Deze medaille werd op de Nationale Tentoonstelling zelf geslagen en verkocht aan 5,5 F voor een zilveren en 25 ct voor een koperen of bronzen exemplaar. De toenmalige minister van Financiën verklaarde voor de Kamers dat deze medailles geen muntwaarde hadden.

Er werden blijkbaar meerdere stempels gebruikt met lichte verschillen. Deze zijn te onderscheiden aan het aantal stralen van de zon links van de Congreskolom. Zo zijn er voor de zilveren exemplaren varianten met 10, 14 of 15 stralen en voor de koperen/bronzen met 10 of 15 stralen.

Officieel kreeg Leopold II een uniek gouden exemplaar aangeboden, maar achteraf bleek dat er ongeveer 42 exemplaren geslagen waren voor een aantal hooggeplaatsten. Er bestaan ook valse gouden en zilveren exemplaren (met 10 stralen), moeilijk te herkennen. Die valse zijn zelfs van betere kwaliteit dan de originele. Bovendien zijn er ook nog gouden, zilveren en bronzen naslagen met 7 stralen.

Bibliografie

Cl. Deltour-Levie & Y. Hanosset, *Het Jubelpark, zijn gebouwen en musea*, Brussel.
Joselito Eeckhout, *Numismatica Belgica*, 2010.
Brussels Hoofdstedelijk Gewest, *Inventaris van het bouwkundig erfgoed*, http://www.irismonument.be/nl.1002.Jubelpark.A016.html

HET MUNDANEUM

Luc Vandamme

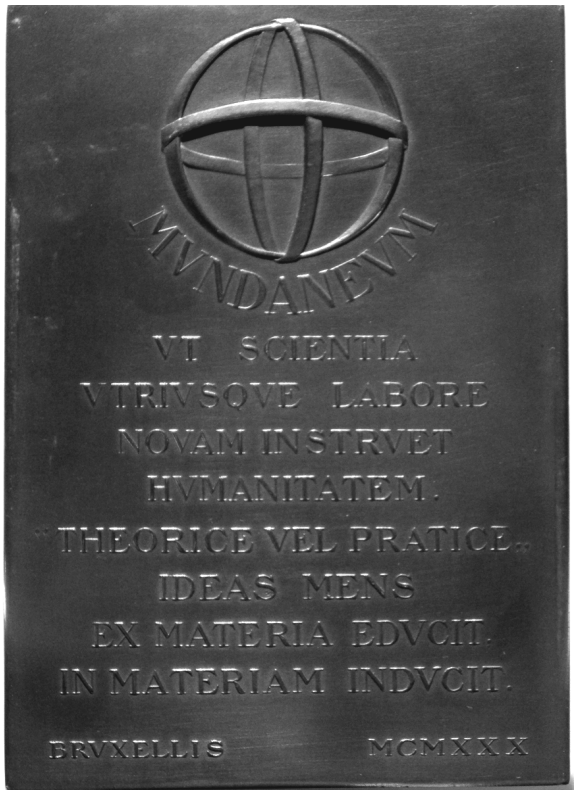

Vz. –

Een oude man, antiek gekleed en met een boek in zijn linkerhand, steunt met zijn rechterarm op de schouder van de man naast hem. Deze laatste steunt met zijn twee handen op een spade.
Getekend onderaan rechts door: *Robert / V.d.Velde*

Kz. MVNDANEVM / VT SCIENTIA / VTRIVSQVE LABORE / NOVAM INSTRVET / HVMANITATEM. / "THEORICE VEL PRATICE" / IDEAS MENS / EX MATERIA EDVCIT, / IN MATERIAM INDVCIT. / BRVXELLIS / MCMXXX

Het Mundaneum zal, zoals de wetenschap, door het werk van elk van beide de nieuwe mensheid onderrichten. De geest leidt theoretische of praktische ideeën af uit de materie en voert die in de materie in. Te Brussel, 1930.

1930, Fonson (randvermelding), 105 × 74 mm, brons.
Staat eveneens op de rand: LUC.REYCHLER INV^{T}
Medaille los ingewerkt in een kader van: 107 × 102 mm.

Het **Mundaneum** werd opgericht in 1910 door Paul Otlet (1868-1944) en Henri La Fontaine (1854-1943). Het doel van het Mundaneum was alle wetenschappelijke kennis te vergaren en ter beschikking te stellen van iedereen via de Universele Decimale Classificatie, een praktisch klassement met verwijzingen, eigenlijk de voorloper van het internet.

Paul Marie Ghislain Otlet (23 augustus 1868 – 10 december 1944) was advocaat, schrijver, ondernemer en vredesactivist. Hij creëerde het Palais Mondial in Brussel, een groot netwerk van kennis met als basis alle geschreven bronnen die via een ingenieus systeem op fiches werden gezet zodat verwijzingen (linken) mogelijk werden. Uiteindelijk werden dat meer dan 15 miljoen fiches. Hij kreeg de titel “l’homme que voulait classer le monde”.

Henri La Fontaine (22 april 1854 – 14 mei 1943) was advocaat aan het Hof van Beroep te Brussel. Hij was van 1919 tot 1932 ondervoorzitter van de Senaat en was al vanaf 1895 senator voor de Belgische Werkliedenpartij. Hij was eveneens docent internationaal recht aan de U.L.B. Hij schreef in 1916 het essay *La Grande Solution* waarin hij de voordelen uitlegde van de oprichting van één parlement, één grondwet, één gerechtshof en één bank voor de hele wereld. Als voorzitter van het Internationaal Bureau voor de Vrede en vrijmetselaar, ontving hij in 1913 de Nobelprijs voor de Vrede.

Robert Van de Velde (Sint-Niklaas 1895 – Oostende 1978) studeerde aan de Academie van Sint-Niklaas en aan deze van Antwerpen. In 1927 exposeerde hij voor de eerste keer in de Plantijnzaal te Antwerpen. In 1934 werd hij leraar beeldhouwen aan de Academie van Sint-Niklaas. Zijn art deco woning gelegen te Sint-Niklaas, Koningin Elisabethlaan 33, is geklasseerd en heeft boven de deur een bas-reliëf met twee geknielde vouwenfiguren. Ook in de Christus Koningkerk van Sint-Niklaas staan een paar beelden van zijn hand. Hij wordt soms de beeldhouwer van kerkhoven genoemd. Op de website www.artmedal.be kan U nog een paar medailles van zijn hand bewonderen (zie hieronder).

Het Mundaneum is nu gelegen te Mons, 76 rue de Nimy, heeft uitgebreide archieven, een leeszaal en tentoonstellingsruimte. Bezoek kan na afspraak.

Te raadplegen websites:
www.artmedal.be
www.mundaneum.be
http://en.wikipedia.org/wiki/Paul_Otlet
http://en.wikipedia.org/wiki/Henri_la_Fontaine
http://nl.wikipedia.org/wiki/Internationaal_Bureau_voor_de_Vrede

Wat mij echter bleef intrigeren was het randschrift: LUC.REYCHLER INV[I]
Dan even deze naam gegoogled. Luc Reychler blijkt een Belgische sociale en politieke wetenschapper te zijn verbonden als professor emeritus aan de universiteit van Leuven. Echter deze Luc Reychler is geboren te Gent op 30 december 1944 en kan bijgevolg moeilijk op deze medaille uit 1930 staan! Toch maar even contact genomen met deze professor…

Vrij vlug kreeg ik een mail terug dat de bedoelde Luc Reychler geen familie was maar de professor wist mij wel te vertellen dat de bedoelde Luc Reychler auteur was van een boek over orchideeën met de titel *La mutation chez les orchidées, la nature et nous. Nouvelles constatations chez les orchidées par le croisement de deux mutants de Cattleya Labiata. Encore la télégonie ?* uitgegeven in 1930 te Brussel bij Goemaere, Imprimeur du Roi, éditeur, 21, Rue de la Limite. Hij vertelde er mij bij dat dit boek moeilijk te vinden was maar toch informatie bevatte die sloeg op deze medaille.

Benieuwd naar deze informatie nam ik contact op met het antiquariaat *In 't Profijtelijk Boeksken* [2]. Deze konden mij gelukkig het boek snel leveren. En tot mijn grote verbazing vond ik hierin:

Een pracht van een ex libris waarop de twee personen van de medaille staan afgebeeld: een oude man, antiek gekleed en met een boek in zijn linkerhand, steunt met zijn rechterarm op de schouder van de man naast hem en deze laatste steunt met zijn twee handen op een spade. Achter hen staat een boom en de opkomende zon die haar stralen over de aarde spreidt. Deze tekening werd gemaakt naar een idee van de auteur van het boek en uitgevoerd door Robert Van de Velde. De tekening heeft als tekst: *Offert à la Bibliothèque de* (hier: A M^{r} l' Ing^{r} Louis Vervaeck) *Hommage de l'auteur* en de handtekening van de auteur en met de geschreven datum 14-6-30.

Van dit ontwerp is ongetwijfeld ook een bronzen uitvoering gemaakt want de eerste pagina van het boek bestaat uit een foto van deze uitvoering. Een prachtig werk! En de paar andere medailles die ik vond van Robert Van de Velde zijn zeker ook de moeite waard.

[2] Zandberg, 79 – 2260 Westerlo – www.tweedehandsboeken.be – info@ipb-books.com

Offert à la Bibliothèque de
Hommage de l'auteur
14-6-30.
SCIENTIA
UTRIUSQUE LABORE

SCIENTIA
UTRIUSQUE LABORE

LES FABLES DE LA FONTAINE

Gabriël Stautemas

Jean de la Fontaine

Jean de La Fontaine (Château-Thierry, Champagne, 8 juli 1621 – Parijs, 13 april 1695) was een classicistische Frans schrijver en dichter, vooral bekend om zijn fabels.

Gatteaux E. / 1816 / Mon.de Paris
Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 41 mm. diameter

Beknopte biografie.

Over zijn jeugd is weinig gekend, wel kreeg hij een goede opleiding en kon in Parijs zijn studie in de rechten afmaken. In 1641 trad hij voor korte tijd in het klooster bij 'Les oratoriens de la rue saint-Honoré' maar deze roeping was van korte duur. Hij huwde in 1647 de veertienjarige Marie Héricart met wie hij een zoon, Charles, kreeg. Maar hij kon moeilijk aarden in de huwelijkse staat en verliet zijn vrouw in 1659. Om in zijn onderhoud te voorzien had hij in 1652 een staatsbetrekking gekocht en in 1658, na de dood van zijn vader, nam hij ook diens functie als opzichter in de bossen over. Beide functies waren echter weinig rendabel. Vanaf 1664 verblijft hij dan ook hoofdzakelijk bij la duchesse d'Orléans (Hentiette d'Angleterre 1644-1670) in het 'Palais de Luxembourg' in Parijs. Na haar dood kwam La Fontaine terug in financiële moeilijkheden ondanks zijn opname in de adelijke stand.

Een paar jaar later, 1673, wordt hij als gast onthaalt door Madame de La Sablière: la belle Iris (Marguerite Hessein de La Sablière 1640-1693). Spoedig ontluikt er tussen beiden een (platonische?) relatie en hij blijft tot haar dood trouw haar salon bezoeken. In 1684 wordt hij lid van de Académie Française en voor deze gelegenheid schreef hij zijn beroemd 'Discours a Madame de La Sablière'. Op de leeftijd van 74 jaar sterft hij in Parijs en wordt begraven op de 'Begraafplaats van de Onschuldigen'. Toen die in 1786 werd gesloten bracht men zijn grafsteen over naar het parijse kerkhof 'Père Lachaise'.

De drie belangrijke vrouwen in het leven van La Fontaine

Marie Héricart Henriette d'Angleterre Marguerite Hessein de La Sablière

Zijn werk

La Fontaine beheerste verschillende literaire genres (o.a. sprookjes en toneelstukken) maar werd bekend door zijn Fabels, het enige van zijn literair werk dat nu nog steeds gelezen wordt. Het eerste deel (boeken I-VI) verscheen in 1668 en is opgedragen aan Lodewijk van Frankrijk (Le Grand Dauphin). Het tweede deel verscheen in 1679 (boeken VII-XI) en is opgedragen aan Madame de Montespan, de maîtresse van de koning. In 1694 verscheen het laatste deel (boek XII) opgedragen aan Le Duc de Bourgogne.
Het woord 'fabel' is afkomstig van het Latijnse woord 'fabula'. Een fabel kenmerkt zich door zijn beknoptheid en eenvoud. Dieren, met menselijke eigenschappen bedacht, worden met een didactisch doel in beeld gebracht. Op het eind van de fabel ontbreekt zelden een moraal. Dit literair genre probeert dus de lezer iets te leren. We vinden dergelijke verhalen reeds bij de oude Grieken (Aisopos) en de Romeinen (Phaedrus) maar ook in het Verre Oosten (China, India en Perzië) werd dit genre beoefend. Gezien ook reizigers uit deze streken de salons bezochten kwam La Fontaine met deze verhalen in aanraking en liet er zich door inspireren. Hij vernieuwde echter het genre door een geraffineerde stijl te gebruiken met veel charme en in dichtvorm. Dit leidde tot een ongeëvenaard succes. Maar weldra werden ze ook gecensureerd en op het einde van zijn leven moest La Fontaine zelfs afstand nemen van zijn Fabels.

Talrijke kunstenaars hebben deze fabels nadien grafisch uitgebeeld. Nu nog zien nieuwe uitgaven en bewerkingen van dit werk het licht. Ook de 'Monnaie de Paris' realiseerde enkele scenes uit de Fabels op medaille.

Vernon J. / 1945 / Mon.de Paris
Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 40 mm. diameter

Je me sers / d'Animaux pour / instruire les / Hommes (L'Apologue)
(Amicale / Monge / J.P. CABOTSE / 1955 : werd later ingeslagen)

Curé Simon / 1718 / Mon.de Paris
Na reductie van het geboetseerd model geslagen in koper en gevat in een ring, Ø 87 mm.

Il les ai fait parler po^{ur} instruire et po^{ur} plaire - MDCCXVIII

La Cigale et la Fourmi : I – 1 (De krekel en de mier)

Vernon J./ 1938 - Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter

De zorgeloze krekel amuseert zich de hele zomer en beseft pas bij het naderen van de winter geen voorrraad eten te hebben aangelegd. Lenen bij de mier zit er niet in. Wees niet zorgeloos ! Als ge ziet egoïsten helpen niet. “Goede raad ?” och lieve man, goede raad wie eet daarvan?

Le Corbeau et le Renard : I – 2 (De raaf en de vos)

Vernon J./ 1938 - Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter

Reintje had zin in de kaas die de raaf in zijn bek hield. Hij fleemt de raaf tot die zijn stem laat horen en meteen zijn kaas verliest. Vleiers flemen om hun hoorders beet te nemen!

<u>Le Rat de ville et le Rat des champs</u> : I - 9 (De stads-rat en de veld-rat)

Vernon J./ 1942 - Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Uitgenodigd door een stadsrat komt een veldrat mee eten aan een heerlijk maal, doch door een geluid opgeschrikt moeten beiden vluchten. De veldrat verkiest terug te keren naar haar sobere maal op het veld. “Geen vermaken kunnen smaken door gestaâge vrees vergald !”

<u>Le Loup et l’Agneau</u> : I – 10 (De wolf en het lam)

Vernon J. / 1940 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Bij de ontmoeting van een lam met een hongerige wolf gaat deze het lam beschuldigen van allerlei zaken waaraan het zich nooit schuldig kan gemaakt hebben, en verslindt het zonder ook maar naar tegenargumenten te luisteren. “ Helaas, zo gaat het maar in ’t ondermaanse slijk : de sterkste heeft altijd gelijk !”

<u>Le Renard et la Cigogne</u> : I – 18 (De vos en de ooievaar)

Vernon J. / 1938 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

De vos nodigt de ooievaar uit om te eten, maar serveert enkel soep in borden die de ooievaar niet kan opnemen. Deze zint op wraak en nodigt op zijn beurt de vos uit op een heerlijke vleesmaaltijd geserveerd echter in een glas met lange hals. Bedriegers 't is *Leer om leer*, vergeet het niet.

<u>Le Chêne et le Roseau</u> : I – 22 (Het riet en de Eik)

Vernon J. / 1942 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

De stoere eik beklaagt het ranke riet omdat het zich steeds moet voegen naar uitwendige krachten. Tijdens een storm weerstaat de eik dapper tot hij uiteeindelijk bezwijkt. Spaar uw medelij repliceert het riet, ik buig neer maar breek niet!

- **<u>Les Grenouilles qui demandent un Roi</u>** : III – 4 (De Koning door de Kikvorsen begeerd)

Vernon J. / 1938 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model gslagen in brons, 59 mm. diameter.

De kikkerrepubliek bad Jupiter zolang tot ze eindelijk verheven werden tot koningrijk. Een vreedzame roerloze koning werd hen toegewezen, waarop de kikkers een koning vroegen die kon bewegen. Jupiter stuurde een kraanvogel die de kikkers aanviel. Toen zij bij Jupiter terug gingen klagen maakte die zich kwaad en dreigde met een nog agressiever koning te sturen.

<u>Le Renard et le Bouc</u> : III – 5 (De vos en de bok)

-

Vernon J. / 1940 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Een vos en een bok, beide dorstig, vinden water in een waterput. Ze springen erin en lesten hun dorst. Maar hoe terug uit de waterput ontsnappen? De vos overhaalt de bok hem te helpen, maar eens uit de put laat hij de bok aan zijn lot over. Bezint éér gij begint!

<u>Le Renard et les raisins</u> : III – 11 (De vos en de druiven)

Vernon J. / 1937 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Een hongerige vos zag rijpe druiven hangen maar helaas te hoog. Ik bedank je zei de vos, druiven gij zijt al te groen. Zo hield de vos zijn fatsoen.

<u>Le laboureur et ses enfants</u> : V – 9 (De landman en zijn zonen)

Vernon J. / 1942 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Een stervende boer bezweert zijn kinderen de ouderlijke akker te behouden, want een schat is er in verborgen, maar waar ? Na zijn dood spitten ze de ganse akker om, verwijderen de stenen, doch vinden geen schat. Het graan echter groeit in overvloed. Arbeid is de ware schat!

Le Lievre et la Tortue : VI – 10 (De Haas en de Schildpad)

Vernon J. / 1940 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Een haas daagt een schildpad uit tot een loopwedstrijd. De haas, overtuigd van zijn overwinning laat de schildpad vertrekken terwijl hij zich met allerlei onledig houdt. Tot hij plots beseft dat de schildpad de eindmeet nadert. Nietegenstaande een flikse sprint komt hij te laat! Het harde lopen doet het niet, op zijn tijd moet gij vertrekken.

Les animaux malades de la peste : VII – 1 (De pest onder de dieren)

Virion Ch. / 1940 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Tijdens een pestepidemie onder de dieren zoeken die een schuldige om als zondebok te offeren om zo het onheil te keren. De gruwelijkste wandaden worden opgebiecht maar ook goedgepraat voor het hof. Een ezel, die zich enkel kan beschuldigen een pastoreiwei te hebben kaal gegraasd wordt beschuldigd en geofferd. Al naar ge meer of min in aanzien zijt verheven, wordt U door ’t Hof een witte of zwarte boon gegeven.

<u>Le Héron</u> : VII – 4 (De reiger)

Vernon J. / 1942 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Een hongerige reiger kan maar niet besluiten welk van de aanwezige vissen te pakken in de hoop op beter. Uiteindelijk moet hij zich tevreden stellen met een pad, nadat hij al de vissen liet voorbij zwemmen.Laat ons niet te langzaam kiezen, kloek verstand maakt wijs bedacht. Die het kleine deel veracht zal tenslotte ’t al verliezen.

<u>La laitiere (Perette) et le pot au lait</u> : VII – 10 (Het melkvrouwtje en de melkpot)

Vernon J. / 1940 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Een jong meisje, Perette, gaat met melk naar de markt. De melkpot op het hoofd begint zij tijdens haar tocht te dromen hoe zij steeds haar bezit kan uitbreiden: melk verkopen voor eieren, kuikens kweken, een varkentje houden, een koe op stal hebben. Zij begint te dansen van vreugd en de pot valt op de grond, de melk spat rond haar benen en weg zijn de luchtkastelen!

<u>Le chat, la belette et le petit lapin</u> : VII – 16 (De kat, het wezeltjen en het jonge konijn)

Virion Ch. / 1940 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Een wezel en een konijn ruzien over een huisje. Van de ouders geerfd zegt het konijn, verlaten aangetroffen en in bezit genomen replikeert de wezel. Ze besluiten hun geschil voor te leggen aan een kat, geacht goed beslagen te zijn in het recht. Deze slokt echter beide niets vermoedende twisters op. Zo vergaat het kleine vorsten keer op keer als zij willen dat hun twist door een monarch wordt beslist.

<u>Les deux pigeons</u> : IX – 2 (De twee duiven)

Vernon J. / 1937 / Mon.de Paris

Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 59 mm. diameter.

Twee duiven beminden elkaar zeer maar de doffer werd het thuis zitten moe en wou op reis. Zijn gezellin trachte hem er tevergeefs van te weerhouden. Tijdens zijn reis kreeg hij alle tegenslagen: een onweer, gevangen in een net, achternagezeten door een havik, om ten slotte getroffen te worden door een steen uit de katapult van een jongen. Uiteindelijk bereikt hij terug zijn nest, half kreupel, half dood, maar zijn gezellin vangt hem op. Gelukkige minnaars is reizen uw lust ? Wat zoekt gij aan vreemde verwijderde kust ?

<u>La main et l'outil</u> (De hand en het werktuig)
Discours à Madame de La Sablière : X – I

Frédérique Maillart / 1979 / Monnaie d Paris
Na reductie van het geboetseerd model geslagen in brons, 82 mm. diameter

'Je vois l'outil obéir à la main, mais la main, qui la guide?'is het centraal thema uit het 'Discours à Madame de La Sablière' dat La Fontaine voordroeg bij zijn intrede in de Academie Française op 2 mei 1684. Daarin hekelt hij de stelling van Descartes als die beweert dat het gedrag van dieren zuiver mechanistisch wordt bepaalt. La Fontaine poneert daartegen dat bij dieren reeds een zeker bewustzijn aanwezig is, dat een bepaald voorstadium zou zijn van het (zelf)bewustzijn van de mens.

<u>Biografische nota's over de medailleurs</u>

- ***Jean Emile Louis de VERNON*** , graveur,
  Parijs 1897-04-01 / 1975
  Leerling van Coutan Jules (1848-1939) en Lefebvre Hippolyte (1863-1935)

Charles Louis Eugène VIRION , graveur,
  Ajaccio (Corsica) 1865-12-01 / 1946
  Leerling van Jean-Paul Aubé en Charles Gauthier

- **Jacques Eduard Gatteaux** :
  Parijs 1788-11-04 / Parijs 1881-02-08
  Leerling van Nicolas-Marie Gatteux (1751-1832)
  en Jean Guillaume Moitte
- **Curé Simon** :
  1680-1734

-**Maillart Frédérique**:
Sisteron 1946

Bibliografie en bronvermelding

Collin Robert, *La Fontaine,* Les Géants,Périodique Paris-Match Numéro culturel 'hors série', Arnoldo Mondadori Editore, 1970, 136 p.
Oeuvres completes de La Fontaine, A Paris chez Théodore Dabo, libraire, rue Houtefeuille, n° 16,1820, 402 p.
La Fontaine, *FABLES*, Texte intégral, illustrées par J.J. Granville. Bibliothèque Marabout Geant illustré, Gil 448 p.
De Fabels van La Fontaine, complete editie met alle 240 fabels in de vertaling van J.J.L. ten Kate met 320 gravures van Gustave Doré. Gebroeders Binger, Amsterdam, 1980 (heruitgave), 869 p.
Fabels van La Fontaine: Over leven, liefde en dood, bijeengelezen en ingeleid door Jan van den Berg, Davidsfonds/Clauwaert, Leuven, 1994, 128 p.
Taine H., *La Fontaine et ses Fables*, Paris, Librairie Hachette et Cie, 1905, 351 p.
Catalogue général illustre des éditions de la Monnaie de Paris, tome 3
Les Fables de La Fontaine racontées par André Lamy sur musiques originales d'Alain Colard et illustré par Fréderic du Bus. Promotion dynamic services cd 9806.
Musée Jean de La Fontaine: www.la-fontaine-ch-thierry.net.

Int. Numismatique Cie

DESALDELER – CREMERS

VERKOOP – AANKOOP

Antieke munten – Beleggingsmunten – Zilver
Goud – Eretekens – Medailles – Bankbiljetten
Oude aandelen – Heraldiek – Sigillografie
Boeken en numismatische benodigdheden

Op afspraak

RUE DES ECOLES 23 – 5670 VIERVES Tel. & Fax : 060 / 39.92.38

WILLEM VAN ALSENOY

Oudaan 6, 2000 ANTWERPEN

Tel. & Fax 03 / 232.14.29
GSM 0495 / 51.10.16
E-mail : willem@vanalsenoy.com
Website : http://www.vanalsenoy.com

AAN- EN VERKOOP VAN MUNTEN
REGELMATIG OPENBARE VEILINGEN
GROTE KEUZE IN BOEKEN EN BENODIGDHEDEN

Carla Klein

beeldhouwster – medailleur

Mesdagstraat 49 hs
1073 HK Amsterdam, Nederland

Tel: 020-6767026
carlaklein@upcmail.nl
www.bronzen-beelden-carlaklein.nl

Numismatische Publicaties
Luc Vandamme

Jouvenel, vader en zoon – 49€
Adolphe Michaux, kunstenaar of ambachtsman – 29€
August Jacobs, sculpteur & médailleur – 10€

Bestellen: luc.vandamme@pandora.be
☎ 0478 265202

Numis.be

Bezoek onze webwinkels met Munten, Penningen, Medailles, Bankbiljetten, Misslagen & Curiosa

Joselito Eeckhout
Jos@Numis.be

Pierre Bertrand
Pierre@Numis.be

Naamsesteenweg 116
3001 Heverlee (Leuven)
+32-486-86.89.42
www.Numis.be
Info@Numis.be

Startprijs €7.500 - Opbrengst €16.200 (opgeld inbegrepen)

Jean ELSEN & ses Fils n.v.

ONZE EXPERTEN SCHATTEN GRATIS UW VERZAMELING EN BETERE MUNTEN DIE WORDEN INGELEVERD VOOR ONZE VEILINGEN.
DE CATALOGUS WORDT IN HEEL DE WERELD VERSTUURD.
OP ONVERKOCHTE LOTEN ZIJN ER GEEN KOSTEN.

VEILING 116

9 MAART 2013

Kelten, Grieken, Romeinen,
Byzantijnse en Oosterse munten.
Middeleeuwse en moderne munten.
Penningen en jetons.

Jean ELSEN & ses Fils n.v.
Tervurenlaan 65
B-1040 Brussel

Tel : +32-2-734.63.56
Fax : +32-2-735.77.78

info@elsen.eu
www.elsen.eu